

4

'n Hermeneutiek van Suspisie of Verdenking

“it is ... quite clear that nothing in the Bible
would have categorically precluded homosexual relations
among early Christians.

In spite of misleading English translations which imply the contrary...”

- John Boswell -

Voordat die getuienis van die Skrif self oor homoseksuele huwelike en – verhoudings bestudeer kan word, moet die geloofwaardigheid van hierdié uitsprake vir die tyd waarin ons leef, eers bevestig of onder suspisie geplaas word. Daarom behoort nòg 'n ander hermeneutiese sleutel soos deur pro-gay teoloë gebruik, uitgeklaar te word. Dit is die hermeneutiese sleutel wat poog om die getuienis van die Skrif in gedrang te bring, aangesien daar sekere gedeeltes in die Skrif is (soos dit deur hulle geïnterpreteer word) wat nie meer vandag geld nie, én nie meer vandag 'n boodskap vir ons het nie.

Deur dit te doen, word die geldigheid van die Skriftuurlike uitsprake rakende homoseksuele verhoudings en –huwelike onder suspisie gebring. Die argumentering is dat aangesien hierdie analoë voorbeelde vandag nie meer geld – of toegepas word nie – die uitsprake wat die Skrif oor homoseksuele verhoudings en –intimiteit maak, ook nie meer vandag toegepas kan word nie. Hierdie hermeneutiese sleutel staan bekend as die **hermeneutiek van suspisie**.

Ook in hierdie hoofstuk sal nie gepoog word om elke saak wat ondersoek word, in diepte te bestudeer nie. Dit is nie die bedoeling van hierdie studie nie. Daar sal eerder gefokus word op die trek van duidelike hermeneutiese lyne. Eerstens dan, twee verskillende hermeneutiese sleutels waarvolgens

die Skrif hanteer kan word, nl die hermeneutiek van suspisie en die verligtings-bewegingshermeneutiek.

1 Die Hermeneutiek van Suspisie⁴³⁸ en die Verligtings-bewegingshermeneutiek

Vanhoozer wys dat 'n post-moderne hermeneutiek en 'n hermeneutiek van suspisie hand-aan-hand gaan. Die hermeneutiek van suspisie is daardie hermeneutiek wat meehelp om dit wat tradisioneel bewustelik aanvaar was, onder suspisie (verdenking) te bring. Wanneer daar oor homoseksualiteit nagedink word, is daar in die Skrif slegs die skyn van die rasonele. Die rede waarom dit sò is, is omdat daar agter die skrywers van die onderskeie tekste eintlik 'n "ideologie" was wat die motivering vir die anti-homoseksuele uitsprake was. Hul ideologiese onderbewuste het hul bewuste rasonele beïnvloed en sò tot hul uitsprake gelei.⁴³⁹

Daarom is die hermeneutiek van suspisie bereid om sekere "afgode" (sienings) wat deur die menslike wil in die Skrif opgeneem is aan die kaak te stel. Deur dit te doen, word gewys dat daar van sekere sienings of standpunte wegbeweeg moet word, omdat dit nie meer geloofwaardig is nie.

⁴³⁸ König Adrio, **Ek glo die Bybel – ondanks al die vrae**, p 150, [Lux Verbi], 2002. Hy wys dat die hermeneutiek van suspisie deur feministe ontwikkel is. Hiervolgens verdink jy alle tekste waarmee jy werk en wat op jou "situasie" van toepassing sou wees. Die Bybel moet krities gelees word met die suspisie dat iets wat daar staan nie korrek is nie. Voorbeelde soos slawerny en vrouens word algemeen deur die toepassers van hierdie hermeneutiek gebruik om die "suspisie" of "verdenking" te skep dat sekere dinge vandag nie meer geld nie, of dat die Bybel 'n boek van diskriminasie is. Thieselton wys dat die hermeneutiek van suspisie veral op sosiale situasie van toepassing gemaak word (p 134). Die debat rondom homoseksuele verhoudings is daarom 'n uitstekende voorbeeld hiervan.

⁴³⁹ Vanhoozer Kevin], **Is there a meaning in this text?** P 67 [Apollos - InterVarsitypress], Leicester, England, 1998. Vanhoozer is die student van die nou reeds bekende Thieselton.

Dit beteken dat daar sosiale kritiek deur suspisie in die lees van die Skrif moet kom. Dit lei tot die "her-evaluasie" van die tradisionele standpunt.⁴⁴⁰

Dit is korrek dat daar in die Skrif sekere dinge staan, wat ons vandag nie meer glo of toepas nie. In die eerste hoofstuk is op verskillende analoë voorbeelde gewys waardeur die suspisie geskep word dat homoseksuele verhoudings nie meer vanuit die Skrif beoordeel kan word nie. In hierdie hoofstuk sal die meeste van die voorbeelde bestudeer word. Die geldigheid van die voorbeelde sal met die krities-realistiese hermeneutiese sleutel en die hermeneutiek van analogie geëvalueer word. Die probleemstelling sal elke keer eers gestel word, en daarna bespreek word.

Die vraag is: Hoe beoordeel die teoloog of sekere dele in die Skrif vandag nog geld of nie? König bied vier kriteria aan waarvolgens sekere gedeeltes wat in die Skrif sou staan, beoordeel moet word⁴⁴¹:

- † Die wêreldbeeld
- † Sake wat die Skrif self agterhaal
- † Etiese kwessies
- † Insidentele sake

Verder, om vas te stel of 'n sekere antieke gebruik vandag wél van toepassing is, sal òòk van die "Verligtings-bewegingshermeneutiek" gebruik gemaak word.⁴⁴² Dit is die hermeneutiek waar die bevrydings motief (of 'n motief van verligting) rakende sekere kulturele gebruike in die Skrif as

⁴⁴⁰ Thiselton Anthony C, **New Horizons in Hermeneutics**, p 344, [ZondervanPublishingHouse], Grand Rapids Michigan, 1992.

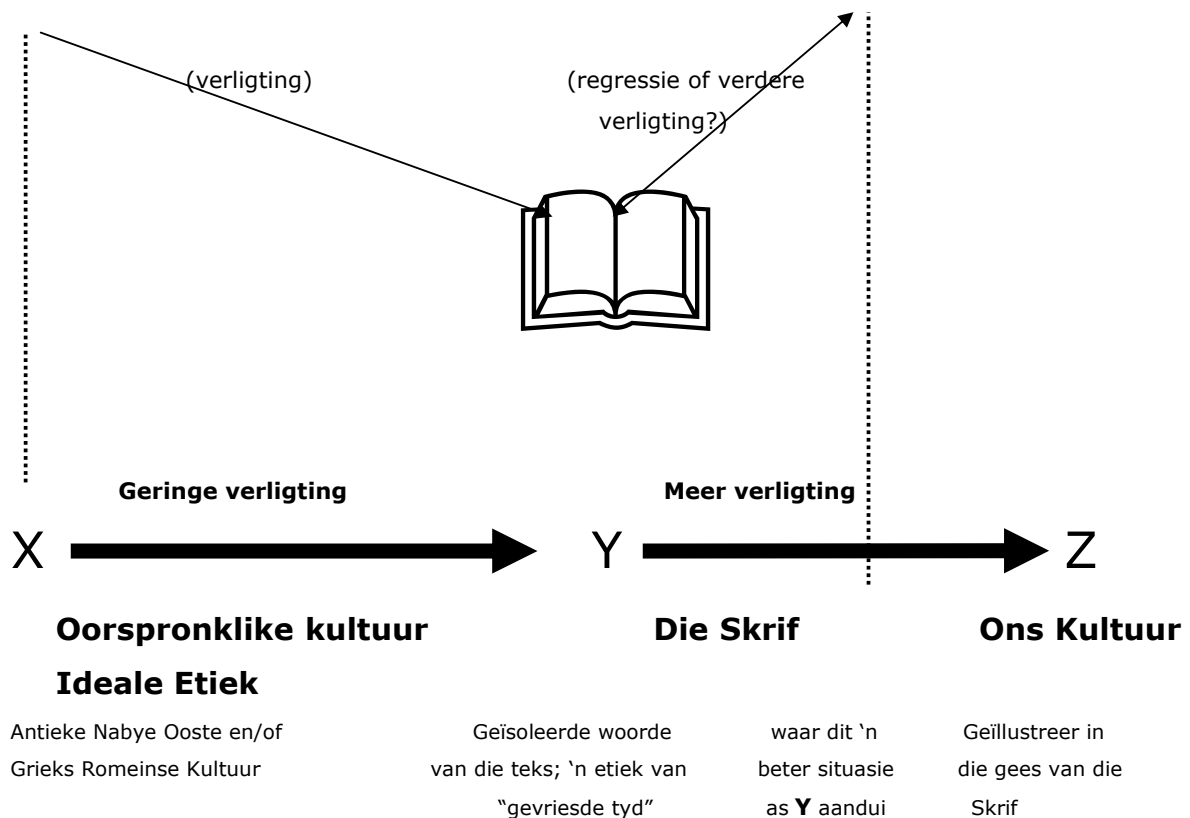
⁴⁴¹ König Adrio, **Ek glo die Bybel – ondanks al die vrae**, p 148-149, [Lux Verbi], 2002. Moraliteit is nie een van daardie sleutels nie.

⁴⁴² Webb William J, **Slaves, Women & Homosexuals**, 31-37, [InterVarsity Press], Downers Grove Illinois, 2001; Webb is professor in Nuwe Testament aan die Heritage Theological Seminary in Ontario Kanada. Potgieter Jorrie en Van Huysteen Fanie, **Homoseksualiteit in perspektief – hoop en heling uit Die Bybel**, p 75, [Lux Verbi.BM], Wellington, 2002.

geheel voorkom. Dit beteken dat wanneer na die kulturele gebruike in die antieke tyd gekyk word, die Skrif alreeds daardie gebruike in 'n sekere rigting laat ontwikkel (verlig of beswaar).⁴⁴³

Webb verwys na hierdie hermeneutiek as die **X > Y > Z-beginsel**. Die model wil wys hoe "persepsie" en die "gees van verligting" saam in die interpretasie van die Skrif behoort te werk. Skemasies word dit as volg uitgebeeld.⁴⁴⁴

Ek is ook van mening dat sake waar moraliteit ter sprake is, al is dit uitgediende voorbeelde wat gebruik word, die "boodskap" of "beginsel" van daardie moraliteit vandag nog steeds geld (hermeneutiek van analogie).

⁴⁴³ Webb William J, **Slaves, Women & Homosexuals**, 31, [InterVarsity Press], Downers Grove Illinois, 2001;

⁴⁴⁴ Webb William J, **Slaves, Women & Homosexuals**, 32, [InterVarsity Press], Downers Grove Illinois, 2001;

Voordat die tekste in behandeling geneem word, net eers die volgende: Sommige van die analoë voorbeelde dra nie dieselfde gewig as andere nie. Dit beteken dat daar nie met dieselfde fokus op al die voorbeelde ingegaan sal word nie. Die voorbeelde wat (volgens my) groter gewig dra is die volgende:

- † Die verbod op seksuele gemeenskap tydens die menstruasie van 'n vrou.
- † Die ophef van die afstand tussen heidense Christene en Joodse Christene (inklusiwiteit van die gelowiges).
- † Die plek van die vrou in die samelewing en kerk.
- † Die verbod op slawerny, en die
- † voorkoms van die aantal tekste wat homoseksuele verhoudings verbied.

Die eerste voorbeeld wat ondersoek word is dié van ons wêreldbeeld.

1.1. Die aarde is plat en staan op pilare

“Hy laat die geringes uit die stof opstaan, Hy hef die armes op van die ashoop af om hulle by verneme mense te laat sit; Hy skenk hulle 'n ereplek. Aan die Here behoort die pilare van die aarde; Hy het die aarde daarop gegrondves.” (1 Sam 2:8)

Probleemstelling: Die kerk het oor eeue en millenniums geglo dat die aarde plat is, op fondamente staan en die middelpunt van die skepping is. Wetenskaplike ontdekkings het veroorsaak dat Christene vandag glo dat die aarde rond en nie die middelpunt van die skepping is nie.⁴⁴⁵

Die genre van hierdie gedeelte is 'n gedig of lied/psalm wat die grootheid van God besing. In verse 1-3 word teen menslike arrogansie gewaarsku.

⁴⁴⁵ Joubert Gideon, **Die Groot Gedagte**, p 239, [Tafelberg-Uitgewers Beperk], Kaapstad, 1997

Verse 4-8 vertel van die grootheid van God omdat Hy vir die swakkes omgee. Sy almag as Skepper word besing. Die Psalm sluit af (9-10) met 'n gebed dat God die regeerder (koning) sal seën.⁴⁴⁶ Die digter fokus in vers 8 op God se positiewe handeling. Wanneer daar na God as die Skepper verwys word, is dit om gesag te gee aan die skrywer se siening dat God vir dié wat swaarkry omgee (Ps 75:4; Job 9:6 38:4,6). In Ps 24:2 vertel die skrywer dat die aarde se fundamente in die see is (nie dat die aarde op pilare staan nie). Job 9:6 is weer 'n kombinasie van die fundamente én die pilare.⁴⁴⁷

Die gedig van Hannah wil nie 'n wetenskaplike verklaring gee oor hoe God geskep het nie. Dit wil eerder vertel hoe wonderlik en "onbeperk" Hy is. Dit is 'n lied wat sy sing om dankbaarheid te betoon teenoor God wat aan haar 'n seun gegee het..⁴⁴⁸

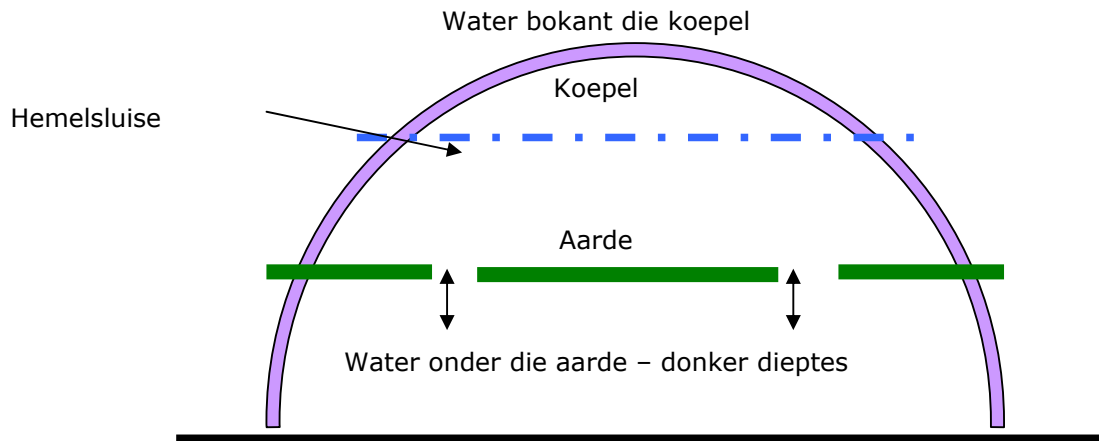
Tog moet die volgende ook uitgewys word. Die mense wat in die destydse antieke Ooste gelewe het se wêreldbeeld was anders as wat ons wêreldbeeld vandag is. Vir hulle het die wêreldbeeld as volg daaruit gesien⁴⁴⁹:

⁴⁴⁶ Klein, Ralph W., **Word Biblical Commentary, Volume 10: 1 Samuel**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁴⁴⁷ Klein, Ralph W., **Word Biblical Commentary, Volume 10: 1 Samuel**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁴⁴⁸ Klein, Ralph W., **Word Biblical Commentary, Volume 10: 1 Samuel**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁴⁴⁹ Burden Jasper & Deist Ferdinand, **Kom ons doen Bybelstudie**, p 44, [Akasia Boeke], Pretoria, 1986.

Teenoor daardie wêreldbeeld het ons vandag met die ruimte era 'n "gans andere wêreldbeeld".

Dit is dan binne hierdie konteks dat pro-gay teoloë die wêreldbeeld soos ons dit in die Skrif kry gebruik as analoë voorbeeld om die punt te maak dat hoewel homoseksualiteit moontlik deur die Skrif verbied kan word, homoseksuele verhoudings en -huwelike

vandag wél aanvaar kan word.

In die beoordeling van bogenoemde siening die volgende:

† Dit is nie 'n goeie voorbeeld nie, aangesien dit juis oor ons wêreldbeeld gaan, iets wat ons reeds vroeër uitgewys het as 'n saak wat agtergehaal is.

† Die Skrif gee self verskillende sienings oor die wêreldbeeld. Daar is geen konstante lyn of denke rakende die wêreldbeeld in die Skrif nie.

† In die gedeeltes waarin na die aarde verwys word, was die doel nie om 'n wetenskaplike verklaring te gee, van hoe die aarde "lyk" nie, maar eerder lofsange (gedigte) wat die grootheid en almag van God besing, en nog belangriker.

† dit raak nie moraliteit nie, terwyl die vraag na homoseksuele huwelike en -verhoudings moraliteit raak.

Om daardie redes kan die argument nie gehandhaaf word nie. Die volgende voorbeeld wat ondersoek moet word, is ook verwant aan ons wêreldbeeld, en handel oor die ewolusie leer.

1.2. Die Kerk is nie meer teen die ewolusie teorie nie (Gen 1:26-27 en Gen 2:7)

"Kom Ons maak die mens as ons verteenwoordiger, ons beeld, sodat hy kan heers ... God het die mens geskep as sy verteenwoordiger, as beeld van God ..." **Gen 1:26-27**

"Die Here God het toe die mens toe gevorm uit stof van die aarde en lewensasem in sy neus geblaas, sodat die mens 'n lewende wese geword het" **Gen 2:7**

Probleemstelling: Aanvanklik was die Kerk teen die leer van ewolusie, maar vandag word as gevolg van wetenskaplike ontdekkings geredelik aanvaar dat ewolusie wel plaasvind. Ons aanvaar nie meer vandag dat God in ses dae van vier-en-twintig uur elk geskep het nie, maar dat die skepping oor miljoene jare plaasgevind het.⁴⁵⁰

⁴⁵⁰ Alberts Louw, **Geloof versus Wetenskap**, p 16-29, [Christelike Uitgewersmaatskappy], Vereeniging, 1996; Joubert Gideon, **Die Groot Gedagte**, p 239, [Tafelberg-Uitgewers Beperk], Kaapstad, 1997; Poole Michael, **A Guide to Science and Belief**, p 8-21 [Lion Publishing], London, 1997.

In 'n volgende hoofstuk sal daar in meer besonderhede na Genesis 1 tot 3 gekyk word. Dit is nie die taak van die teologie om oor natuurwetenskaplike bevindings evaluasie te doen nie.⁴⁵¹ Die Bybel is nie daar om die ontdekkings van die natuurwetenskappe en teorieë ongedaan te maak nie. Die Bybel vul ons kennis van God aan. Ons mag nie die Skrif gebruik as 'n boek wat wil vertel hoe God geskep het nie, maar dat Hy geskep het (maw wie geskep het).⁴⁵² Dit moet ook onthou word dat daar nie één skeppingsverhaal in die Bybel is nie, maar verskillendes (Gen 1; Gen 2; Job 38; Ps 74; Ps 104; Joh 1; 2 Pet 3).⁴⁵³ Ons behoort slegs huiwering te hê oor teorieë wat ontken dat God geskep het.⁴⁵⁴ Die Skrif help ons om die kennis wat die natuurwetenskap vir ons gee te interpreteer. Die Bybel wil ons daarom help om perspektief te kry oor wie God is en om sò groter eer en lof aan Hom te bring.⁴⁵⁵

Heyns wys dat die kerk nog steeds onderskeid maak tussen ewolusie (die proses van ontwikkeling) en ewolusionisme (die ideologie van ewolusie).⁴⁵⁶ Die eerlike en onbevange eksegese van die onderskeie teksgedeeltes kan nie die moontlikheid van ewolusie uitsluit nie. Wat wél belangrik is, is dat die Skrif leer dat die mens en dier fundamenteel van mekaar verskil. Dit is die mens wat na God se beeld gemaak is, nie die dier nie.⁴⁵⁷

Die evaluering van bogenoemde analogie: Ook hierdie analogie kan nie gehandhaaf word nie, aangesien:

⁴⁵¹ König Adrio, **Fokus op die 300 geloofsvrae wat mense die meeste vra**, p 86-87, [Lux Verbi.BM], Wellington, 2001.

⁴⁵² Burden Jasper & Deist Ferdinand, **Kom ons doen Bybelstudie**, p 45 [Akasia Boeke], Pretoria, 1986.

⁴⁵³ König Adrio, **Ek glo die Bybel – ondanks al die vrae**, p 50-51, [Lux Verbi], 2002.

⁴⁵⁴ König Adrio, **Fokus op die 300 geloofsvrae wat mense die meeste vra**, p 86-87, [Lux Verbi.BM], Wellington, 2001

⁴⁵⁵ Burden Jasper & Deist Ferdinand, **Kom ons doen Bybelstudie**, p 45, [Akasia Boeke], Pretoria, 1986.

⁴⁵⁶ Heyns JA, **Dogmatiek**, p 105, [NG Kerkboekhandel], Goodwood Kaap, 1978.

⁴⁵⁷ Heyns JA, **Dogmatiek**, p 107, [NG Kerkboekhandel], Goodwood Kaap, 1978.

- † Ook hier van 'n antieke wêreldbeeld sprake is.
- † Die Skrif "ideologiseer" self nie een skeppingsverhaal nie. Dat daar verskillende "skeppingsweergawes" in die Bybel is onderstreep juis die feit dat die Skrif nie wil leer hoe God geskep het nie.
- † Die eksegetiese resultate met die analogiese hermeneutiek nog steeds die boodskap handhaaf dat dit God is wat geskep het.
- † Hierdie voorbeeld handel ook nie oor moraliteit nie, terwyl die vraag na homoseksuele huwelike en -verhoudings moraliteit raak.

'n Volgende voorbeeld wat ondersoek moet word, is die argument dat die Skrif leer dat intimiteit met 'n vrou wat menstrueer sonde is, terwyl dit vandag nie as sonde gesien word nie.

1.3. Gemeenskap met die menstruerende vrou

"Jy mag nie met 'n vrou gemeenskap hê terwyl sy menstrueer en dus onrein is nie" **Lev 18:19.**

"As 'n man met die toestemming van 'n vrou wat menstrueer, gemeenskap met haar het, moet albei afgesny word van hulle volksgenote" **Lev 20:18.**

Probleemstelling: Intimiteit met vroue wat menstrueer word deur die Skrif verbied, maar vandag sal huweliksmaats seksueel verkeer selfs al sou die vrou menstrueer.

Die voorbeelde wat uit die Levitikus tekste gebruik word is relevant. Die rede hiervoor is dat twee van die tekste wat homoseksualiteit verbied, juis uit Levitikus 18 en 20 kom. Hierdie tekste word deur sommige geleerdes as tekste wat verband hou met 'n heilige lewe gedefinieer (17:1–26:46). Wat vir die Christene van vandag belangrik is, is dat hoofstukke 17 – 26 ook ooreetniese en morele sake waarvolgens die volk van God behoort te leef, handel.

⁴⁵⁸. Die boodskap handel dus oor “**waardes**” en “**norme**” wat ook vandag op morele gebied geld.⁴⁵⁹ Hoofstuk 18 handel oor wetgewing rakende seksuele gedrag, terwyl hoofstuk 20 oor seksuele verhoudings handel gepaardgaande met 'n straf wanneer dit oortree word⁴⁶⁰

Die vrou wat menstrueer is as onrein gesien as gevolg van die bloed wat uit haar gevloei het. Menstruasie was vir die antieke mens 'n misterie. Dit is hierdie misterie wat mans verbied om met menstruerende vroue omgang te hê. Die verbod op seksuele omgang met 'n vrou wat menstrueer beskerm haar in 'n sekere sin, aangesien geglo is dat sy swak is tydens die proses waardeur sy bloed verloor (17:11). Die rede hiervoor was dat geglo is dat sy tydens menstruasie “lewensvloeistof” verloor.⁴⁶¹ Daarom kan gesê word dat die “onreinheid”, waarskynlik ook met mediese redes te doen gehad het.⁴⁶² Liggaamlike uitskeidings moet binne daardie konteks as “onrein” verstaan word.

Vandaar die opdrag om te was en skoongemaak te word.⁴⁶³ Dit moet onthou word dat die sogenaamde reinheidswette van Israel sy oorsprong in die **Kodeks Hammurabi** het. Hierin word sterk waarde aan die privaatheid

⁴⁵⁸Hartley, John E., **Word Biblical Commentary, Volume 4: Leviticus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁴⁵⁹ Demarest Gary W, **Leviticus**, p 212-214, 229-233, [Word Book Publisher], Dallas, 1990. Dit is rede waarom die beginsels wat in die tekste na vore kom, vandag nog geld. Dit is gevaarlik om die “reinheidswette” vandag (in 'n sekulêre samelewing) te ignoreer, bloot omdat dit in vandag se konteks nie meer toegepas word nie. Wanneer die beginsels van die wette toegepas word, kan homoseksuele verhoudings nie vanuit die Skrif regverdig word nie, en kan die ordening van persone wat in homoseksuele verhoudings betrokke is, nie vanuit die Skrif verdedig word nie.

⁴⁶⁰Hartley, John E., **Word Biblical Commentary, Volume 4: Leviticus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁴⁶¹Hartley, John E., **Word Biblical Commentary, Volume 4: Leviticus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁴⁶² Van Rad Gerhard, **Old Testament Theology – Volume One**, p 273-275, [SCM Press Ltd], London, 1975.

⁴⁶³Hartley, John E., **Word Biblical Commentary, Volume 4: Leviticus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

van mense gegee, veral wanneer die vloei van bloed ter sprake is.⁴⁶⁴ Dit is belangrik om verder te wys dat by die oortreding van hierdie verbod, dit nie net die vrou is wat gestraf word nie, maar beide – man en vrou. In daardie opsig hanteer God die man en die vrou gelyk.⁴⁶⁵

Nog `n rede waarom hierdie daad verbied is, is waarskynlik dat dit te doen het met die destydse siening dat semen lewe bevat. Sò `n seksuele omgang was dan die vermenging tussen dit wat `n as `n simbool van lewe gesien was, met dit wat as `n simbool van die dood gesien was. Die menstruasie tydperk was die tyd wat God aan die vrou gegee het om haar liggaam skoon te maak. `n Verdere rede vir die verbod op seksuele omgang met `n vrou tydens haar menstruasie kan bloot die "morsing van bloed" (en daarom vuilheid) wees. Mans in feitlik alle kulture in die destydse samelewing het dit as "grillerig" beskou.⁴⁶⁶

Die volgende gevolgtrekking kan daarop gemaak word. Die verbod op seksuele omgang tydens die menstruasie van `n vrou dra waarskynlik die volgende beginsels oor:

- † Beskerm op mediese vlak – bloed wat vloei en rus vir die vrou.
- † Beskerm van vroue teenoor mans (vroue is weens die laer status wat hulle in die destydse samelewing gehad het, uitgebuit).
- † Die vrou se "waardigheid" en reg op "privaatheid" is hierdeur beskerm.

⁴⁶⁴ Van Rad Gerhard, **Old Testament Theology – Volume One**, p 31, [SCM Press Ltd], London, 1975.

⁴⁶⁵ Van Rad Gerhard, **Old Testament Theology – Volume One**, p 32, [SCM Press Ltd], London, 1975.

⁴⁶⁶ Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual Practice – Text and Hermeneutics**, p 137-138, [Abingdon Press], Nashville, 2001; Milgrom Jacob, **Leviticus 1-16**, p 940-941, 948-953, [Doubleday], New York, 1991; Wold Donald J, **Outo d Order: Homosexuality in the Bible and Ancient Near East**, p 132, [Baker Books], Grand Rapids, 1998.

Dit moet egter gewys word, dat Jesus die gebruik van die destydse samelewing om nie met sogenaamde "onrein" persone (en vroue wat menstrueer) kontak te hê nie, verbreek het. In Luk 8:40-56 raak Hy aan die onrein (dooie) dogter van Jairus en laat Hy toe dat die vrou wat aangehou menstrueer het, aan Hom raak.⁴⁶⁷

Hoewel seksuele omgang met `n menstruerende lewensmaat vandag wel soms binne die huwelik plaasvind, is dit tog ook so dat die meeste vroue dit nie verkies nie. Die "beginsels" waarom dit in hierdie gedeelte handel, geld vandag steeds. Tog hou die saak waaroor dit gaan nie met moraliteit verband nie. Vanuit die Skrif blyk dit verder dat die kwessie van "rein / onrein" hier deurgetrek is, en daarom vandag nie meer net sò van toepassing gemaak kan word nie. Nêrens hef die Skrif die kwessie van homoseksuele verhoudings en -intimiteit op nie. Die Skrif veroordeel dit deurgaans konsekwent (Lev 18, 20; Rom 1; 1 Kor 6 en 1 Tim 1 sowel as Open 22:15 -laasgenoemde verwys na die honde [kunes] - `n antieke verwysing na homoseksuele praktyke soos vroeër aangedui). Omdat daar verligting in die Skrif rakende die reinheidswette is, kan die analoë voorbeeld nie gehandhaaf word nie.

Nog `n voorbeeld wat aandag verg, is die analoë voorbeeld rakende die kleredrag van mans en vroue.

⁴⁶⁷ Nielsen JT, **Het Evangelie Naar Lucas**, p 257-263, [GF Callenbach Uitgeverij], Leiden, 1979. Die optrede van Jesus het nie morele waarde nie, maar gaan om `n geloofshandeling van iemand in nood.

1.4. Mans en vroue mag nie klere aantrek wat by die ander geslag hoort nie

“'n Vrou mag nie mansklere dra nie, en 'n man mag nie vrouensklere aantrek nie. Die Here jou God het 'n afsku in mense wat dit doen” **Deut 22:5.**

Probleemstelling: Die Skrif verbied dit dat mans vroueklere dra en vroue mansklere. Vandag geld hierdie verbod nie.

Dit is verkeerd om hierdie verbod as 'n verbod “op modes” te sien. Transvestisme blyk oënskynlik onskuldig te wees. Binne die destydse konteks het dit egter òf om homoseksuele gedrag òf op die betrokkenheid by heidense kultusse gedui.⁴⁶⁸ Daar is reeds in hoofstuk twee gewys dat waar die omruil van kleredrag tydens sommige heidense kultus voorgekom het, homoseksuele praktyke dikwels plaasgevind het.

Dit is daarom nie korrek om te beweer dat hierdie teks nie meer geld nie, aangesien die “boodskap / beginsel” van die teks nog uiters relevant is. Die een saak wat deur die teks verbied word (homoseksuele praktyke) is die onderwerp van hierdie studie. Die ander verbod (op afgodediens) word vandag nog steeds deur die Christendom gehandhaaf.

Die ander verwysing na 'n gedeelte wat vandag nie meer van toepassing is nie, is die verbod op die eet van kos wat onrein is.

⁴⁶⁸ Craigie PC, **The Book of Deuteronomy**, p 287-288, [WB Eerdmans Publishing Company], Grand Rapids, 1976.

1.5. Die ophef van die afstand tussen die heidense Christene en die Joodse gebruike⁴⁶⁹

1.5.1. Eetgewoontes

“Julle mag geen vet van beeste, skape of bokke eet nie ... Julle mag, waar julle ook al woon, geen bloed eet nie, nie van voëls of van diere nie. Iemand wat enige bloed eet, moet van sy volksgenote afgesny word” **Lev 7:22-27**.

“Van al die diere wat op land hou, mag julle net dié eet wat volledig gesplete kloue het en herkou” **Lev 11:1-3**.

“Die Heilige Gees en ons het besluit om geen verdere las op julle te lê as net hierdie noodsaaklike gebruike nie: dat julle nie vleis moet eet wat aan `n afgod geoffer is nie, ook nie bloed nie en ook geen dier wat verwurg is nie, en dat julle onsedelikheid moet vermy. As julle julle van hierdie dinge weerhou, doen julle reg” **Hand 15:28-29**.

Probleemstelling: Die verbod op die eet van onrein kos word vandag nie meer deur Christengelowiges gehandhaaf nie.⁴⁷⁰ Mense eet vandag Duitse “bloedwors”, wat duidelik teen die “opdrag” van die Skrif is.

Die hoofmotivering agter die reinheidswette was om Israel as `n volk afgesonder vir God te identifiseer (20:24, 26; 18:3).⁴⁷¹ Die wette was

⁴⁶⁹ Daar is `n verskeidenheid van verklarings vir hierdie hoofstuk en die meegaande probleme wat uit die teks en destydse situasie na vore kom, bestaan. Haecchen Ernst, **The Acts of the Apostles**, 455-460, [Basil Blackwell], Oxford, 1985.

⁴⁷⁰ Gudorf Christine E, **The Bible and Science on Sexuality**, p 131, [WB Eerdmans Publishing Co], Grand Rapids, 2000; Rapport aan de Generale Synode van Dordrecht 1971/1972, **Over mensen die homofiel zijn**, p 16, Dordrecht, Desember 1971

⁴⁷¹ Clements RE, **Old Testament Theology**, 106, [Marshall, Morgan & Scott], London, 1978. Die betekenis van die wet dui daarop dat mense in `n sekere “optrede gerig” word. Daarom kan dit ook as “instruksies” gesien word. Bright John, **A History of Israel**, p 133-135, [The Westminster Press], London, 1984 . Kaiser Walter C jr, **Old Testament Theology**, p 110-113, [Zondervan Publishing House], Grand Rapids, 1987; Rendtorff Rolf, **The Old Testament – An Introduction**, p 14-24, [Fortress Press], Philadelphia,

daarop gemik om die Israeliete te verhinder om die immorele gewoontes van die heidense volke na te volg en so vermenging tussen die heidene en die volk van God te bewerk. Die reinheidswette rakende eetgewoontes het dit vir die Israeliete onmoontlik gemaak om saam met die heidene aan feeste vir afgode deel te neem (Lev 11:44-45; Deut 14:2, 21).⁴⁷² Sò het God sy volk beskerm om nié afvallig te raak nie. Dit moet onthou word dat die destydse mense geglo het dat die "siel van die liggaam" in die bloed is (Gen 9:4; Lev 3:17; 7:26 ev; 17:10-14; 19:26; Deut 12:16, 23, 24; 15:23). Wanneer die heidene dan die bloed van diere geëet of gedrink het, het hulle geglo dat hulle op dié manier deel sou kry aan die "krag" van die diere en sò makliker met die gode kontak kan maak.⁴⁷³ Bloed behoort egter aan God (anders as die heidense gebruike) en moet dus òf op die altaar, òf op die grond uitgestort word. Dit is waarom hulle 'n dier op 'n sekere manier slag en nie diere geëet het wat verwurg is nie.⁴⁷⁴

Die eet van bloed het daarom 'n **sterk kultiese konteks** gehad. Vir God was dit belangrik dat sy volk 'n totaal ander konnotasie (ook kulties) met bloed sou hê as dié van die heidene. Daarom lees ons dat bloed "versoening" bring (Lev 17:11).⁴⁷⁵ Ander teoloë beweer verder dat die verbod op sekere eetgewoontes (vet en bloed) as gevolg van

1986. Met die vorming van die volk Israel was daar ook sogenaamde "vreemdelinge" wat in die volk ingetrek is. Een van die beginsels van reinheidswette is dat dit die volk van God van die destydse gemeenskappe onderskei. Daarom geld die beginsels wat met moraliteit verband hou, vandag nog. Christengelowiges kan dus ook vandag nie maak soos hulle glo reg is nie, omdat hul optrede anders as dié van die samelewing moet wees. In die anderste gedrag, word Christene van die sekulêre gemeenskap onderskei.

⁴⁷² Hartley, John E., **Word Biblical Commentary, Volume 4: Leviticus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁴⁷³ Stander HF & Louw JP, **Gebruike en Gewoontes in die Bybel**, p 56, [Christelike Uitgewersmaatskappy], Vereeniging, 1990.

⁴⁷⁴ De Villiers JL, **Die Handeling van die Apostels – Deel 2**, p 26, [NG Kerkuitgewers], Goodwood, 1983.

⁴⁷⁵ Stander HF & Louw JP, **Gebruike en Gewoontes in die Bybel**, p 56, [Christelike Uitgewersmaatskappy], Vereeniging, 1990.

gesondheidsredes kan wees. Laastens moet ook in ag geneem word dat higiëne ook relevant was by die gee van reinheidswette.⁴⁷⁶

Dit is belangrik om te weet dat hierdie verbod nie met moraliteit verband hou nie. Hierdie gewoontes geld nie meer nie omdat dit binne die kader van Skrifgedeeltes val waardeur die Skrif self later 'n streep trek. Daar is verskeie gedeeltes in die Nuwe Testament wat 'n streep deur die gebruike van eetgewoontes tussen die Jode en die Christene trek (Hand 10). 'n Tweede belangrike punt is dat die reinheidswette hul betekenis (of boodskap) verloor het deurdat die Jode op grond van hul wette 'wetties' begin leef het. Een van die belangrikste motiverings vir die opheffing van die sogenaamde reinheidswette is die woorde van Jesus self:⁴⁷⁷

"Niks wat van buite af in 'n mens ingaan, kan hom onrein maak nie; maar die dinge wat uit 'n mens uitkom, dit maak hom onrein" **Mark 7:15.**

Die probleem rakende bloed verdiep, aangesien die vroeë kerk selfs na Jesus, die verbod op die eet van kos met bloed gehandhaaf het:

"Die Heilige Gees en ons het besluit om geen verdere las op julle te lê as net hierdie noodsaaklike dinge nie: dat julle nie vleis moet eet wat aan 'n afgod geoffer is nie, ook nie bloed nie en ook geen dier wat verwurg is nie, en dat julle onsedelikheid moet vermy. As julle julle van hierdie dinge weerhou, doen julle reg" **Hd 15:28-29.**

Daar is vier sake wat die vroeë kerkvaders dus nie ophef nie. Dit is:

⁴⁷⁶ Demarest Gary W, **Leviticus**, p 113, [World Books Publishing], Dallas Texas, 1990.

⁴⁷⁷ Bolkenstein MH, **Het Evangelie naar Marcus**, p 155-156, GF Callenbach Uitgeverij], Leiden, 1977. Jesus handhaaf die onderskeid van rein en onrein, maar hy verstaan dit anders. Sonde is nie soseer fisies van aard nie, maar kom uit 'n persoonlike gesindheid en die optrede as gevolg daarvan. Die gaan hier nie om 'n positiewe mensbeeld nie, maar eerder om die boodskap dat die mens in wese sondig is. Bruce FF, **The Book of Acts**, p 217-219, [WB Eerdmans Publishing Co], Grand Rapids, 1976. Dit gaan hier spesifiek oor wette wat verband hou met kos. Die boodskap dra nie 'n morele boodskap nie, maar 'n boodskap wat oor God se genade handel; Demarest Gary W, **Leviticus**, p 130-134, [World Books Publishing], Dallas Texas, 1990.

- † Afgodediens - *eijdwloquvtw*
- † Eet van kos met bloed in - *ai{mato"*
- † Dier wat verwurg is - *pnikton*
- † Onsedelikheid - *kai; porneiva"*,⁴⁷⁸

In die beoordeling van die probleemstelling moet onderskeid gemaak word tussen prinsipiële beslissings deur die destydse kerkvergadering, en praktiese implikasies daarvan. Die prinsipiële beslissing is dat regverdigmaking slegs deur geloof in Jesus realiseer. Die praktiese aspek hou verband met die spesifieke konteks waaruit die spesifieke plaaslike gemeentes (heidense konteks in Antiogië) gekom het. Die dinge waarvan die heidense Christene hulle moes weerhou het gedui dat hulle "anders" as die heidene waaronder hulle gewoon het was, aangesien al hierdie dinge algemene gebruike onder die heidene was. Dit was ook nie vir hulle "onmisbaar" om daarsonder te leef nie. Vir die ware Christelike eenheid was dit nodig dat die Christene uit die heidendom sekere "opofferinge" sou maak om die eenheid van die liggaam van Jesus te demonstreer.⁴⁷⁹

Hier is die punt:

Christene se optrede word dus ingeperk op grond van hul getuienis in 'n heidense samelewing.

⁴⁷⁸ Haecchen Ernst, **The Acts of the Apostles**, 453-454, 469, [Basil Blackwell], Oxford, 1985. Dit is belangrik om te let dat die kerkleiers hulle direk op die leiding van die Heilige Gees vir hulle besluit beroep. Die apostels gee daarom nie te kenne dat die heidense Christene geen grense het nie. Die beginsel dat morele grense gehandhaaf word, word deur die besluit van die kerkvergadering gehandhaaf. Die besluit van die kerkvergadering waar sekere "laste" nie op die heidense Christene geplaas word nie, hou verband met "tradisionele gebruike". Nida and Newman, **A Translator's Handbook on The Acts of the Apostles**, P 302, [United Bible Society], London, 1972. Dit word beklemtoon dat die kerkvergadering die gelowiges aanmoedig om sekere "noodsaaklike riglyne" te volg wat sal verhinder dat hulle in immorele gedrag sal verval.

⁴⁷⁹ De Villiers JL, **Die Handeling van die Apostels – Deel 2**, p 27, [NG Kerkuitgewers], Goodwood, 1983; Lindijer CH, **Handelingen van de Apostelen II**, p 84-85, [GF Callenbach Uitgeverij], Leiden, 1997; Thomas WH Griffith, **Outline Studies in Acts**, p 289, [WB Eerdmans Publishing Co] Grand Rapids, 1973.

Die Christene uit die heidendom wat alreeds 'n groter mate van vryheid as hul Joodse broers geniet het, word deur die praktiese advies aangemoedig om die eenheid met hul "swakkere Joodse broers" te handhaaf (Rom 14:13-23; 1 Kor 6:12-20; 1 Kor 10:23-11:1).⁴⁸⁰ Die advies van die kerkvergadering handhaaf die gesag van die Skrif aan die een kant, sowel as die vryheid van die Christene aan die ander.⁴⁸¹

Dit is met ander woorde nie 'n goeie analoë voorbeeld nie, omdat:

- † Pro-gay teoloë juis beweer dat die liefdesgebod vryheid bring wat homoseksuele huwelike en -verhoudings die groenlig gee. Die beginsel dat liefde grense het, en dat Christene se vryheid twv hul getuienis ingeperk word, word deur daardie standpunt geïgnoreer.
- † Dit is ook so dat hier sprake van verligting ten opsigte van die destydse gebruike is. Iets wat nie in die Skrif ten opsigte van homoseksuele huwelike en -verhoudings gebeur nie.

'n Verdere argument wat binne hierdie konteks val, is 'n positiewe motivering waarom homoseksuele huwelike onder Christene deur die Kerk ingeseën mag word. Dit handel oor die inklusiwiteit van die Kerk.

1.5.2. Die inklusiwiteit van die Christene

Probleemstelling: Die inklusiewe benadering wat die vroeë Kerk teenoor die heidense Christene gehad het, beteken dat homoseksuele Christene net sò inklusief behandel moet word.

⁴⁸⁰ Bruce FF, **The Book of the ACTS**, p 311, [WM B Eerdmans Publishing CO], Grand Rapids Michigan, 1976

⁴⁸¹ Thomas WH Griffith, **Ouline Studies in Acts**, p 288, [WM B Eerdmans Publishing CO], Grand Rapids Michigan, 1973

Die argumentering raak meer gekompliseerd wanneer pro-gay teoloë aanvoer dat die Nuwe Testament die heidene ongekwalifiseerd as Christene binne die Kerk toegelaat het, sonder om hulle met die besnydenis te beswaar. Daarom behoort Christene homoseksuele huwelike en – verhoudings onder homoseksuele Christene wat in liefde en trou leef, kerklik in te seën. Die opneem van die heidense Christene in die kerk was onder die leiding van die Heilige Gees. Net so sal die Heilige Gees die Kerk lei om sy seën op homoseksuele verhoudings te gee.⁴⁸²

“ Daar het mense van Judea af gekom en die gelowiges wysgemaak: ‘As julle nie die gebruik van Moses nakom deur julle te laat besny nie, kan julle nie gered word nie ... Waarom wil julle dan nou God se geduld op die proef stel deur op die nek van die gelowiges uit die heidennasies 'n juk te lê wat ons voorvaders nie in staat was om te dra nie? **Hand 15:1, 10**

Dit is 'n teks wat aan ons 'n antieke stukkie kerkgeskiedenis oordra waarin daar met “leerstellige sake wat die praktyk raak” geworstel is. Daarom kan die volgende afleidings gemaak word:

Dit is nie 'n goeie analoog nie, aangesien reeds in die Ou Testament bewyse bestaan dat God heidene in sy volk opneem (Gen 17:23; Num 15:26-31⁴⁸³), òf dat Hy hulle regte beskerm wanneer hulle in huwelike met Jode sou tree (Deut 21:10-14), òf dat hy diskriminasie teen die vreemdelinge verbied (Deut 24:17, 20-22). Jesus self handhaaf nie die absolute skeiding met die

⁴⁸² Die teorie is veral deur Siker en Johnson in die debat ingebring. Johnson Timothy, **Scripture and Discernment: Decisionmaking in the Church**, p144-148, [Abingdon], Nashville, 1996 ; Siker Jeffrey S, **Homosexual Christian, the Bible and Gentile Inclusion: Confessions of Repenting Heterosexualist, “Homosexuality in the Church”**, p187-190, [John Knox], Louisville], 1994.

⁴⁸³ Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual practice – Texts and Hermeneutics**, p 464, [Abingdon Press] Nashville, 2001. Naas die belofte aan Abram moet ook gedink word aan Rut die Moabiet, die weduwee van Sarfat (1 Kon 17) en Naäman van Sirië (2 Kon 5). Jesaja verwys na Kores van Persië as God se dienaar (Jes 42:P6; 44:28; 45:1). Die boek Jona vertel hoe God Hom ontferm oor 'n heidense stad, Nineve. Daar is met ander woorde heelwat getuies dat God nie *per se* negatief teenoor die heidene in die Ou Testament is nie, maar eerder nie van hul verkeerde optrede hou nie.

heidense mense nie, maar ontferm hom oor die vrou van Siro-Fenisiëse afkoms (Mark 7:24-30). Die werking van die Heilige Gees in die lewe van heidense Christene het die vroeë kerkvaders van Handeling 15 se oë vir hierdie gedeeltes oopgemaak. Nòg die Hebreuse teks, nòg die LXX is onvoorwaardelik gekant teen die opneem van heidene in die Joodse geloof.⁴⁸⁴ Daar is dus 'n duidelike verligting ten opsigte van die verhouding tussen die heidene en die mense van God op twee gebiede, nl:

- † Menseverhoudings en barmhartigheid, sowel as,
- † Die bekering en opneem as bekeerlinge in God se volk/mense.

Dit was met ander woorde nie vir die kerkvergadering nodig om Ou Testamentiese riglyne heeltemal te ignoreer, soos dit sal wees met die kondonering van homoseksuele intimiteit nie. Die opneem van die heidense Christene (sonder die besnydenis) was 'n verdere verligting van die volk van God se gesindheid teenoor heidene wat God as die God van die verbond en die enigste Here erken het.⁴⁸⁵

Verder moet gewys word dat hoewel daar deur die Skrif 'n verligting ten opsigte van die "lot van die vreemdeling" is (dat daar destydse selfs sendingwerk onder die heidene gedoen is), dit nie ten opsigte van homoseksuele verhoudings gebeur nie. Daar vind nooit in die Skrif "verligting" ten opsigte van die beoefening van homoseksuele verhoudings plaas nie. Dit word konsekwent afgewys.⁴⁸⁶

Dit is billikheidshalwe nodig om te erken dat dit nie dieselfde is om 'n "heidense Christen te wees" as om 'n "Christen met 'n homoseksuele

⁴⁸⁴ Gowan Donald, **Eschatology in the Old Testament**, p 42-58, [Fortress Press], Philadelphia, 1986.

⁴⁸⁵ Nida and Newman, **A Transvalers Handbook on The Acts of the Apostles**, P 288-302, [United Bible Society], London, 1972.

⁴⁸⁶ Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament**, p 399, [T&T Clark], Edinburg, 1996

oriëntasie”, te wees nie. Met “heiden” word verwys na ’n etniese oorerwing (mense wat buite die Jodedom gebore is). Homoseksualiteit is daarteenoor die gevolg van baie komplekse faktore wat nie aan etniese identiteit gekoppel kan word nie.⁴⁸⁷

In die geval van homoseksuele intimiteit word van ’n “handeling” gepraat, nie ’n oorgeërfde “identiteit” nie. Die Skrif veroordeel met ander woorde nie die persoon wat inherent homoseksueel is nie, maar die “gedrag”. Soos enige ander vorm van gedrag wat die Skrif verbied, kan homoseksualiteit slegs sonde word, wanneer daar aan die begeerte om iets te doen wat God afkeur, toegegee word. Die vraag van “selfdisipline” is hier op die tafel.⁴⁸⁸

Die Jode het in die tydperk van die diaspore gepraat van “Godvresende” of “regverdigende” heidene. Hulle is selfs in die sinagoges verwelkom (en is besny as teken dat hulle deel van God se mense geword het).⁴⁸⁹ Onthou dat die probleem met die heidene (vir Paulus) nie soseer oor hul moraliteit was nie. Die probleem was dat hulle nie die God van Abram, Isak en Jakob geken het nie. Die Bybelskrywers het nie binne hul konteks na mense wat homoseksuele verhoudings gehad het, as “Godvresend” verwys nie, omdat homoseksuele verhoudings en -intimiteit deurgaans as immoreel gesien is.⁴⁹⁰ ’n Uiteens belangrike punt om te onthou is dat die vroeë Kerk heidene as gevolg van hulle “geloof in Jesus Christus” in die gemeenskap van die gelowiges toegelaat het. Hulle het dit gedoen sonder om immorele seksuele gedrag wat onder die destydse samelewings voorgekom het, te bevestig

⁴⁸⁷ Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual practice – Texts and Hermeneutics**, p 462, [Abingdon Press] Nashville, 2001.

⁴⁸⁸ Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual practice – Texts and Hermeneutics**, p 462, [Abingdon Press] Nashville, 2001

⁴⁸⁹ Feldman Louis H, **Jew and Gentile in the Ancient World**, p 342-382, [Princeton University Press], Princeton, 1993; McKnight Scot, **A Light Among the Gentiles**, p 100, [Princeton University Press], Princeton, 1993; Trebilco Paul R, **Jewish Communities in Asia Minor**, p 145-166, [Cambridge University Press], Cambridge, 1991.

⁴⁹⁰ Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual practice – Texts and Hermeneutics**, p 462, [Abingdon Press] Nashville, 2001

(Hand 15; 1 Kor 5 & 7; 1 Tess 4;1-8; Gal 2:15).⁴⁹¹ Wat die kerkvergadering van Handeling 15 gedoen het, was om die toetrede van "heidene" tot God se volk, te bevestig. Nêrens in die Nuwe Testament word bevestiging gegee vir homoseksuele intimiteit nie.

Die implikasie van hierdie analoë voorbeeld deur pro-gay teoloë is dat enige vorm van immorele seksuele gedrag binne die Kerk toegelaat kan word, solank:⁴⁹²

- † as wat bewys gelewer kan word dat daar op een of ander terrein van die persoon se lewe 'n optrede is wat ooreenstem met dit wat die Gees doen, en
- † dit nie bewys kan word dat daardie optrede al die lidmate onder alle omstandighede skade aandoen nie, en laastens
- † dat bewys sou kon word dat daar wetenskaplike gronde is vir hierdie optrede.

Bogenoemde argumentering kan nie aanvaar word nie, want iemand wat immoreel leef op die een vlak, kan ook vir die armes omgee. Dit moet erken word dat daar wel 'n klein persentasie persone met 'n homoseksuele oriëntasie is wat nie losbandig lewe nie. Daar is sulke persone wat in 'n langtermyn verhouding van liefde en trou is en wat daarom nie blootgestel is aan mediese en gesondheidsrisiko's nie. Daar is homoseksuele mense wat in hul verhouding met hul "lewensmaat" gelukkig is en "as mens bevestig" word. Hier is die probleem: Dieselfde kan ongelukkig ook gesê word van 'n klein persentasie mense wat in bloedskandelike verhoudings betrokke is, òf wat in poligame verhoudings staan, òf wat betrokke is in 'n verhouding met volwasse adolessente.

⁴⁹¹ Via Dan O & Gagnon Robert AJ, **Homosexuality and the Bible**, p 44, [Fortress Press] Minneapolis, 2003.

⁴⁹² Via Dan O & Gagnon Robert AJ, **Homosexuality and the Bible**, p 44, [Fortress Press] Minneapolis, 2003.

Die probleem is dat diegene wat seksuele intimiteit met persone van dieselfde geslag regverdig, al bogenoemde voorbeelde as immoreel verwerp, al kom dit nét by `n klein persentasie van mense wat hierdie seksuele praktyke beoefen, voor. `n Ander probleem: Wanneer iets “werk”, beteken dit nog nie dat dit “reg” is nie. Alle seksuele praktyke wat met goeie “intensies” gepleeg word, is nie altyd moreel aanvaarbaar nie. Daar is mense wat pornografiese films kyk, òf wat by sadistiese seks betrokke is en as motivering hiervoor gee dat dit hul seksuele verhoudings (selfs in die huwelik) beter laat werk. Dit maak hierdie dinge nog nie aanvaarbaar nie.

Daar is met ander woorde `n te groot verskil tussen die inklusiwiteit van die Christene uit die heidendom (sonder die besnydenis) en die bevestiging van homoseksuele intimiteit:⁴⁹³

⁴⁹³ Via Dan O & Gagnon Robert AJ, **Homosexuality and the Bible**, p 43-44, [Fortress Press] Minneapolis, 2003.

Inklusiewe opneem van die heidene in die Kerk	Aanvaarding van homoseksuele verhoudings en –huwelike deur die Kerk
'n Definisie wat gebaseer is op etniese oorerwing (heidense voorvaders).	'n Definisie wat gebaseer is op 'n seksualiteit wat nie 100% oorgeërf is nie, die oorsaak is van verskeie faktore en nie 'n etniese oorsprong het nie.
'n Definisie wat nie noodwendig lei tot sondige optrede nie.	'n Definisie wat lei tot sondige optrede.
Die "toestemming" om 'n sekere daad (besnydenis) nie uit te voer nie.	Die toestemming om 'n negatiewe morele optrede uit te voer.
Verwelkom mense.	Bevestig mense se optrede.
'n Optrede wat reeds positief in die Ou Testament voorkom.	'n Optrede wat in die Ou Testament voorkom, maar afgewys word.
'n Optrede wat deur die Nuwe Testament bevestig en uitgebrei word.	'n Optrede wat nie deur die Nuwe Testament bevestig is nie.

'n Volgende analoë voorbeeld wat ons aandag vra, is die neem van rente.

1.4. Die vra van rente (Deut 23:19-20)⁴⁹⁴

"Jy mag niks teen rente aan jou volksgenoot uitleen nie: nie geld of kos of enigiets wat 'n mens kan uitleen nie" **Deut 23:19.**

Probleemstelling: Die Skrif verbied die vra van rente, maar ons is vandag nie gekant dat ons geld teen rente belê word nie.⁴⁹⁵

⁴⁹⁴ Alexander Daid en Pat, **Handboek by die Bybel**, p 108-109, [verenigde Protestantse Uitgewers], Kaapstad, 1977; De Vaux Roland, **Ancient Israel – Its Life and Institutions**, p 206-209, [Darton, Longmann & Todd], London, 1976. Met verloop van tyd het daar 'n ingewikkelde finansiële en monetêre stelsel in die antieke wêreld ontstaan.

⁴⁹⁵ Webblad van die NG Gemeente Wynberg, **Homoseksualiteit**, www.ngkerkwynberg.co.za/homoseksualiteit.

In die ou Nabye-Ooste het mense wat in groot ellende was, geld of ander dinge geleen. Daar was nie sekuriteit nie, sodat die gevaar groot was dat die lener sy goed kon verloor. Gevolglik was rentekoerse baie hoog, tot so hoog as 50% of 60% per jaar. 'n Israeliet mag egter nie rente van 'n mede-Israeliet vra nie. Die Israeliet moes sy arm medeburger help uit simpatie met sy ellende. Hulle kon wel van ander mense rente vra. Die *nie-Israeliet* is nie die vreemdeling wat elders genoem word nie. Hy was 'n buitelanders wat vir 'n spesifieke doel na Israel gekom het, byvoorbeeld om handel te dryf. Die regte houding teenoor volksgenote sou seën bring. 'n Mens moet vandag steeds besef dat besittings nooit 'n doel op sigself mag wees nie.⁴⁹⁶

Om dinge egter aan iemand te leen, was nie verbied nie, en die vra van sekuriteit daarvoor ook nie (24:10-13). Rente op lenings was buite orde vir 'n volksgenoot (vgl 23:19-20). Lenings moes egter terugbetaal word. Om dit te verseker kon die uitlener iets neem as pand vir die terugbetaling van die lening. Veral by arm mense kon so 'n pand dalk net 'n kledingstuk wees. Die bokleed het gedien as kledingstuk bedags en as kombes snags. In die neem van sekuriteite word armes egter beskerm teen uitbuiting en vernedering. Die regverdiges se houding verskil geheel en al van dié van die goddeloses (Ps 37:21). Hulle kry arm mense *jammer en help* hulle deur aan hulle geld te leen *sonder om rente te vra*. Om reg te doen beteken om juridies korrek op te tree: *nie geld op rente uitleen nie en nie woekerwinst vat nie* omdat die skuldenaar soms deur die geldskieters finansiëel geruïner is (Eseg 18:8).⁴⁹⁷

⁴⁹⁶ Wil Vosloo en Fika J van Rensburg, **Die Bybellennium Eenvolumekommentaar**, (Vereeniging, SA: Christelike Uitgewersmaatskappy) 1999.

⁴⁹⁷ Gispens WH, Oosterhof BJ, Ridderbos HN, Van Unnik WC, Visser P, **Bybelse Ensiklopedie – Tweede Deel**, p 679, [verenigde Protestantse Uitgewers], Kaapstad, 1977; Kloppers, M.H.O., **Die Boek Deuteronomium**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1998; Wight Fred H, **Manners and Customs of Bible Lands**, p 222-227, [Moody Press], Chicago, 1977; Wil Vosloo en Fika J van Rensburg, **Die Bybellennium Eenvolumekommentaar**, (Vereeniging, SA: Christelike Uitgewersmaatskappy) 1999.

Wat is die "boodskap" agter die verbod op die vra van rente? Dit het 'n barmhartigheidsmotief en 'n verbod op gierigheid. Dit gaan om die beskerming van die arm mens wat nie die nodige sekuriteit het om sy skuld terug te betaal nie, en sodoende deur die skuld wat hy aangegaan het, finansiëel geruïneer word. Dit is 'n finansiële beginsel wat vandag nog steeds geld. Banke maak juis seker dat jy genoeg sekuriteit het, voordat hulle geld aan jou leen. Die gierigheidsmotief is daarin geleë dat daar indirek 'n verbod is op die maak van buitensporige wins (soos in die destydse samelewing die geval was).

In die Nuwe Testament kry ons egter 'n ander voorbeeld. Wanneer mense geld gewissel het, was hulle ook in staat om lenings uit te gee. Jesus noem byvoorbeeld in die gelykenis van die twee diensknegte, wat onderskeidelik twee en vyf talente ontvang het, dat die heer rente op sy geld sou ontvang het indien die dienskneg sy geld by die geldwisselaars sou belê het (Matteus 25:27; Lukas 19:23). Hier is 'n saak wat verder toegelig moet word. In die Ou Testamentiese tye het die lewe op 'n baie eenvoudige landboukundige ekonomiese sisteem berus. Niemand het lenings vir kapitale insette en beleggings benodig nie. Lenings is slegs aangegaan wanneer 'n persoon in baie moeilike tye verkeer het wat hy te bowe moes kom. Om hierdie rede was dit geensins toegelaat vir 'n persoon om rente te hef op geld wat hy uitgeleen het nie. Dit sou net daarop neerkom dat hy die verknorsing van sy broeder uitgebuit het (Eksodus 22:25); Deuteronomium 23:19).⁴⁹⁸ Sodanige winste kon wel gemaak word deur rente te hef op geld wat aan uitlanders uitgeleen is (Deuteronomium 23:20). Teen die tyd van die Nuwe Testament het die ekonomiese toestand aansienlik verander en was dit moontlik om

⁴⁹⁸ Durham, John I., **Word Biblical Commentary, Volume 3: Exodus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Hagner, Donald A., **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Nolland, John, **Word Biblical Commentary, Volume 35c: Luke 18:35-24:53**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Stander H.F., Louw J.P., **Gebruike en Gewoontes in die Bybel**, (Vereeniging: CUM Boeke) 1990.

geld uit te leen ten einde 'n besigheid te ondersteun en om 'n opbrengs op jou geld te verwag—soos dit ook uit Jesus se gelykenisse blyk. Maar Jesus was nogtans gekant teen privaatlenings (Lukas 6:34) omdat dit in daardie tye as uitbuiting van nood gesien is.⁴⁹⁹

Ook bogenoemde analoog is dus nie 'n goeie voorbeeld nie, aangesien die beginsel van sekuriteit, voorkoms van finansiële vernietiging en die verbod op gierigheid, nog steeds deel van die etiek van die Christelike Kerk is. 'n Ander belangrike rede waarom hierdie verbod soos dit in die Ou Testament staan, vandag nie meer "letterlik" toegepas word nie, is omdat Jesus self in sy gelykenisse dit nie meer gehandhaaf het nie. In die Nuwe Testament is daar dus verligting vir die Ou Testamentiese teks, wat nie bestaan ten opsigte van homoseksuele huwelike en -verhoudings nie.

'n Volgende analoë voorbeeld wat ons aandag vra, is die sogenaamde opheffing van dié van gewelddadige optredes deur die Christene.

1.5. Christene tree nie meer gewelddadig op nie

"Dat jy verwoes sal word, Babel, is seker. Gelukkig is die man wat jou terugbetaal ... Gelukkig is hy wat jou babatjies gryp en teen 'n klip verbrysel. **Ps 137:8-9.**

Probleemstelling: Die Bybel doen dikwels 'n beroep op mense om hele volke uit te wis. Dit is 'n optrede wat nie meer vandag geld nie.

Dit is inderdaad so dat daar in die Ou Testament (soos hierdie Psalm maar net 'n enkele voorbeeld is) heelwat voorbeelde is waar gevra word dat God se oordeel oor vyande sal uitgaan. In hierdie spesifieke Psalm word 'n saligspreuk gebruik om 'n vervloeking in te lei en die teenoorgestelde as

⁴⁹⁹Stander H.F., Louw J.P., **Gebruike en Gewoontes in die Bybel**, (Vereeniging: CUM Boeke) 1990.

geluk te bewerk⁵⁰⁰. Dit kom uit die hart van iemand wat seergekry het en voel dat onreg aan hom gedoen is. Die een wat hierdie oordeel voltrek, sal gelukkig wees omdat hy God se goedkeuring daarvoor het. Vers 9 klink ontsaglik wreed, maar dit was in die ou tye 'n algemene oorlogsgebruik (vgl 2 Kon 8:12; Jes 13:16; Hand 10:14; 14:1; Nah 3:10).⁵⁰¹

Dit is juis sulke wreedhede wat deur die Nuwe Testament opgehef word (maar wat ook nie konsekwent in die Ou Testament gehandhaaf word nie – vgl Jer 29:7 en voetnoot hieronder. Jesus gee heelwat voorbeelde dat die "getuienis" van die Christen anders sal wees as dié van selfgeding soos onder die destydse Jode en antieke samelewings voorgekom het (Matt 18:21-35; 22:34-40; Mark 12:28-34). Een van die belangrikste gedeeltes waar Jesus geweld afwys, was met sy inhegtenis neming toe Hy gesê het:⁵⁰²

"Sit jou swaard terug in sy plek, want almal wat na die swaard gryp, sal deur die swaard omkom" **Matt 26:52.**

Daar hoef nie verder op hierdie analoog ingegaan te word nie. Dit is duidelik dat Jesus hierdie Ou Testamentiese gebruik ophef.

⁵⁰⁰Burden, J.J., **Psalms 120-150**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1991.

⁵⁰¹Burden, J.J., **Psalms 120-150**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1991; Weiser Arthur, **The Psalms**, p 795-797, [SCM Press], London, 1986. Die teks wil met die gedagte om wraak teenoor diegene wat onreg doen, impliseer dat alle regverdigheid by God is. Omdat die konteks van die teks oor die vernedering van Israel as God se volk in Babilon handel, wil hierdie klaaglied God oproep om Sy eer te herstel. Die weergee van die menslike emosie van "haat" teenoor diegene wat hul veronreg kom ook voor in Jes 13:16. Billikheidshalwe moet gelet word dat die Skrif ook 'n ander boodskap oor Babel gee, nl die van genade. In Jer 29:7 stel God self dat die volk nie negatief en met haat teenoor Babel moet optree nie, maar die belange van die stad moet bevorder.

⁵⁰² Heyns JA, **Teologiese Etiek 2/2 – Sosiale Etiek**, p 191-239, [NG Kerkboekhandel], Pretoria, 1988. Heyns gee 'n breedvoerige verduideliking van die verskillende vorme van geweld: fisiese geweld, psigiese geweld en politieke geweld. Hy beklemtoon dat Jesus nie geweld goedkeur nie, maar erken dat geweld in die wêreld sal wees tot met die wederkoms. Christene se verantwoordelikheid is om dit te bestry (p 226). Die genesing van geweld kan egter nie vanuit 'n mens se binneste kom nie, maar vanuit God se ingrype in die mens se lewe (p 198).

Die gebruik wat in sommige lande voorkom om moordenaars nie meer die doodstraf te gee nie, word ook as analoë voorbeeld gebruik om die suspisie te wek dat aspekte wat in die Skrif verbied word, nie meer vandag geld nie. Daarom geld die verbod op homoseksuele intimiteit vandag nie meer nie.

1.6. Doodstraf vir mense wat moord pleeg

"As 'n mens se lewe vernietig word, eis Ek die doodstraf. Dit maak nie saak of dit 'n dier of 'n mens is wat hom doodmaak het nie. ⁶As iemand 'n mens doodmaak, moet die mense hom ook doodmaak, want Ek het die mens na my ewebeeld gemaak. ⁷Julle moet baie kinders hê en meer word sodat julle orals op die aarde kan woon en beheer daarvoor kan hê." **Gen 9:5-7 (Die Lewende Bybel).**

Probleemstelling: Die Skrif leer dat mense wat verkrag en moord pleeg doodgemaak behoort te word⁵⁰³, maar in die samelewing van vandag word die doodstraf nie meer gehandhaaf nie.⁵⁰⁴

Voorstanders vir die ophef van die doodstraf, wys daarop dat selfs in die Ou Testament daar nie 'n konsekwente toepassing van die doodstraf was nie. So word daarop gewys dat nie eens God Kain na die moord op Abel met die

⁵⁰³ Heyns JA, **Teologiese Etiek 2/2 – Sosiale Etiek**, p 158, [NG Kerkboekhandel], Pretoria, 1988. Die doodstraf is opgelê vir: opsetlike moord (Eks 21:12-14); aanranding van ouers (Eks 21:15); vloek van ouers (Eks 21:17); ontvoering van mense (Eks 21:16); towery (Eks 22:18); aanranding van 'n slaaf (Eks 21:20); geslagsgemeenskap met 'n dier (Eks 22:19); afgodediens (Eks 22:20); voorhuwelikse seks (Deut 22:21,23 vgl Gen 34); kinderofters (Lev 20:1); ouers vloek (Lev 20:9); egbreuk (Lev 20:10); geslagsgemeenskap met een van jou pa se vroue (Lev 20:11 vgl 18:18); geslagsgemeenskap met jou skoondogter (Lev 20:12); homoseksuele verhoudings (Lev 20:13 vgl 18:22; Deut 23:17b); huwelik met ma en dogter (Lev 20:14); oproep van geeste of beswering (Lev 20:27, vgl 19:31; Deut 18:11); lasterlike gebruik van God se naam (Lev 24:10vv); Sabatskender (Num 15:32vv). Hoewel die doodstraf deel van Israel se regstelsel was, was dit nie 'n dominerende aspek nie. Dit is ook belangrik om op te merk dat hoewel Christene nie meer die doodstraf vir hierdie oortredings toepas nie, al die morele sake wat hier genoem word, nog steeds deur die kerk as sonde gesien word.

⁵⁰⁴ Rapport aan de Generale Synode van Dordrecht 1971/1972, **Over mensen die homofiel zijn**, p 5, Dordrecht, Desember 1971.

dood gestraf het nie (Gen 4:1-16).⁵⁰⁵ Gen 9 sal uitgelê word dat die boodskap nie soseer oor die doodmaak van gewelddoeners is, as dat dit oor die verantwoordelikheid van die regering om sy mense teen gewelddoeners te beskerm, handel. Dan is die doodstraf irrelevant, maar wel dat sulke mense gestraf word.⁵⁰⁶ Die doodstraf is 'n barbaarse praktyk wat nie by ontwikkelde mense pas nie. Net so min as wat 'n mens oor sy eie lewe beskik, net so min (indien nie minder nie) beskik 'n mens oor die lewe van iemand anders. Die doodstraf skrik nie moordenaars af nie, maar weerhou hulle van die kans om berou te kan toon en vergifnis te ontvang.⁵⁰⁷

Ander sal weer daarop wys dat die instel van die doodstraf binne 'n ander mensbeskouing gegee is. Daar was minder waardering vir mense se lewens. Diegene wat weer ten gunste van die doodstraf is sal wys dat mense die beeld van God is, en dat persone wat ander se lewens neem, inderdaad met die dood gestraf behoort te word.⁵⁰⁸ Dit is belangrik om kennis te neem dat Jesus nié die doodstraf ophef nie. In Joh 8:3vv aanvaar hy die beginsel van die doodstraf vir ower spel. Hy verwerp egter 'n bloot wettiese toepassing van die regsisteem (later meer hieroor).⁵⁰⁹

Ter wille van billikheid moet genoem word dat daar nie onder Christene konsensus oor die doodstraf is nie. Sommige is vandag nog steeds ten

⁵⁰⁵ Wil Vosloo en Fika J van Rensburg, **Die Bybellennium Eenvolumekommentaar**, (Vereeniging, SA: Christelike Uitgewersmaatskappy) 1999.

⁵⁰⁶ McGee, J. Vernon, **Thru the Bible with J. Vernon McGee**, (Nashville: Thomas Nelson Publishers) 2000, c1981.

⁵⁰⁷ Heyns JA, **Teologiese Etiek 2/2 – Sosiale Etiek**, p 158, [NG Kerkboekhandel], Pretoria, 1988.

⁵⁰⁸ Konig Adrio, **Fokus op die 300 geloofsvrae wat mense die meeste vra**, p 149, [Lux Verbi.BM], Wellington, 2001.

⁵⁰⁹ Heyns JA, **Teologiese Etiek 2/2 – Sosiale Etiek**, p 160, [NG Kerkboekhandel], Pretoria, 1988. Die doodstraf is nie deur die Nuwe Testament herroep nie en kan daarom nie outomaties as verval beskou word nie.

gunste van die doodstraf (meer konserwatiewer Christene) , terwyl ander (meer liberale Christene) daarteen is.⁵¹⁰

Hierdie voorbeeld kan ook nie afgaan nie, aangesien geweldenaars nog steeds vandag gestraf word, `n beginsel wat konsekwent in die Skrif gehandhaaf word. Alle "sondes" waarvoor die doodstraf toegeken is, word vandag nog steeds as sonde gesien. Anders as met homoseksuele intimiteit (waar die daad goedgekeur en bevestig moet word), word binne pro- en anti-doodstraf groepe die neem van `n mens se lewe (moord) veroordeel. Net so veroordeel beide groepe steeds verkragting en ander vorme van geweld. Die verkeerde optrede word nie deur een van die groepe goedgekeur nie. `n Ander rede waarom die analoog nie werk nie (maar nie so `n sterk argument as die vorige nie), is die feit dat daar nie eenstemmigheid onder gelowiges oor die toepassing van die doodstraf is nie.

Die volgende drie analoë voorbeelde word saam met die inklusiwiteit van die Christelike Kerk (Hd 15) die meeste gebruik, en is waarskynlik voorbeelde wat die meeste gewig dra. Die een handel oor die opheffing van die patriargale samelewing (ook binne die Kerk), terwyl die volgende oor die vraag van slawerny gaan.

1.7. Die vrou se plek in die samelewing

"Ek wil egter hê julle moet weet dat Christus die hoof is van elke man, en `n man die hoof is van sy vrou, en God die hoof van Christus" **1 Kor 11:3.**

"Soos in al die Christelike gemeentes moet die vrouens ook in julle byeenkomste stilbly. Hulle moet onderdanig wees, soos die wet ook sê" **1 Kor 14:33-35.**

⁵¹⁰ Heyns JA, **Teologiese Etiek 2/2 – Sosiale Etiek**, p 157, [NG Kerkboekhandel], Pretoria, 1988; Konig Adrio, **Fokus op die 300 geloofsvrae wat mense die meeste vra**, p 149, [Lux Verbi.BM], Wellington, 2001.

Probleemstelling: Die Bybel leer dat die vrou aan die man ondergeskik is.⁵¹¹ Vandag word hierdie siening nie meer gehandhaaf nie. Vroue dien selfs in uitvoerende posisies in besighede. Christene het in die verlede geglo dat die Skrif leer dat die vrou nie in die amp mag dien nie, maar vandag word hulle selfs predikante.⁵¹² Net so is daar die bevel dat 'n vrou 'n hoofbedekking moet dra wanneer sy eredienste bywoon, wat vandag nie meer gehandhaaf word nie (1 Kor 11:5).⁵¹³

Eerstens die rol van die vrou in die kerk: Om die konteks van hoe destydse Christene die plek van die vrou binne die "Kerk" (gemeente) gesien het, te verstaan, behoort ons eers na die antieke samelewing se gebruike te kyk: Die rolle en plekke van verskillende partye (ook tussen mans en vroue) was destyds baie meer verskillend en duideliker omskryf as vandag. 'n Vrou se plek was in haar huishouding. Daar het sy absolute vryheid gehad. Hier hoef die vrou nie haar "sluier" as hoofbedekking te dra nie.⁵¹⁴ Wanneer die vrou egter na buite die huis gegaan het, het sy die terrein van die man betree. Dan moes sy haar sluier aansit om nie mans van ander gesinne te verlei nie en sò haar gesin (of groep) in die skande te bring nie.⁵¹⁵ Wanneer Paulus dan in 1 Kor 11:1-16 leer dat die vrou net sowel haar hare kon afsny indien sy nie 'n hoofbedekking wil dra nie, sê hy dit met 'n spesifieke boodskap in gedagte:

⁵¹¹ De Vaux Roland, **Ancient Israel – Its Life and Institutions**, p 39, [Darton, Longman & Todd], London, 1976. Soms het vroue in Israel op dieselfde vlakke as slawe teenoor hul mans gefunksioneer, maar hy kon nie sy vrou verkoop nie.

⁵¹² Rapport aan de Generale Synode van Dordrecht 1971/1972, **Over mensen die homofiel zijn**, p 16, Dordrecht, Desember 1971.

⁵¹³ Verslag van die Kommissie vir Leer en Aktuele Sake van die Nederduitse Gereformeerde Kerk Suid- en Wes-Kaap, **Pastoraat aan die Homoseksuele Persoon**, p 10, Ongepubliseer, 1999.

⁵¹⁴ Malina Bruce J, **The New Testament World – Insights from Cultural Anthropology**, p 49, [Westminster Press], Louisville, 1993.

⁵¹⁵ Winter Bruce W, **After Paul left Corinth – Influence of Secular Ethics and Social Change**, p 120-130, [WB Eermans Publishing Co], Grand Rapids, 2001.

Daar was vroue wat nie hul hoofbedekking (sluier) tydens eredienste wou dra nie, aangesien die Christene op daardie stadium eredienste in huise gehou het (Hand 20:8; Rom 16:5; 1 Kor 16). Dit was die private ruimte van die vrou waarin sy nie haar sluier hoef te gedra het nie. Die vrou se privaat plek het tydens eredienste dan skielik 'n publieke plek geword. In die destydse kultuur was dit prostitute wat sonder hul sluiers (hoofbedekkings) in die openbaar verskyn het. Hulle is dan ook dikwels gestraf deur hul hare af te sny.⁵¹⁶ Dit was 'n groot skande wanneer dit met 'n vrou gebeur het.⁵¹⁷

Die praat van die vrou in die erediens (1 Kor 14:34-36) moet ook binne hierdie konteks verstaan word. In die destydse samelewing was dit die plek van die man om in die publiek te praat. Vroue het egter wel aan die eredienste deelgeneem (en moontlik selfs lering gegee) volgens 1 Kor 11:5.⁵¹⁸ Met die erediens neem die huis (waar die vroue vryheid tot openlike gesprek gehad het) 'n openbare karakter aan. Hier was die mans die hoofsprekers. Indien vroue dan nou in hul privaat plek wat nou 'n openbare plek geword het, (hulle het waarskynlik gevoel dat hulle vrylik in hul huise kon saampraat) te veel sou sê, was dit 'n oortreding van die sosiale gewoontes.⁵¹⁹

⁵¹⁶ Kistemaker Simon J, **1 Corinthians**, p 370, [Baker Books] Grand Rapids, 1996.

⁵¹⁷ Malina Bruce, Stephan Joubert en Van der Watt Jan, **Vensters wat die Woord laat oopgaan**, p 78, [Orion Uitgewers], Halfway House, 1993; Winter Bruce W, **After Paul left Corinth – Influence of Secular Ethics and Social Change**, p 128-130, [WB Eermans Publishing Co], Grand Rapids, 2001.

⁵¹⁸ Kistemaker verduidelik dat verse 4 en 5 op die gelykheid van die vrou en die man in die eredienste dui (Hand 18). In die Ou Testament is dit net die mans wat die verbondsteken ontvang het (Gen 17), maar in die Nuwe Testament is dit die mans én die vroue wat die teken van die nuwe verbond ontvang het (Gal 3:28). Dit is belangrik om uit te wys dat sedert die dae nadat Jesus die doop ingestel het en die vroeë kerkvaders dit begin toepas het, beide die mans én die vroue gedoopt is – geen diskriminerende optrede nie.

⁵¹⁹ Malina Bruce, Stephan Joubert en Van der Watt Jan, **Vensters wat die Woord laat oopgaan**, p 78, [Orion Uitgewers], Halfway House, 1995; Winter Bruce W, **After Paul left Corinth – Influence of Secular Ethics and Social Change**, p 133-141, [WB Eermans Publishing Co], Grand Rapids, 2001.

Anders as in vandag se wêreld waar individualisme die algemene norm in die westerse kultuur is, was die destydse Mediterreense mense groeps-mense. Die belange van die groep was hoër gestel as dié van die individu.⁵²⁰ Ter wille van die goeie naam van die Christene (en Jesus) was dit dan belangrik dat die vroue in die eredienste (privaat woonplekke) die sosiale gewoontes sou handhaaf. Indien 'n buitestander daar sou inkom, en die sosiale gebruike word nie gehandhaaf nie, kon daardie persoon oor die Christene as rebelle begin skinder. So sou dit die eer van God in die samelewing aantast.

521

Wat is die boodskap wat hieruit na vore kom? Christene moenie in die openbaar sò optree (ook deur kleredrag) dat ander daardeur verlei sou word nie, en dat die gelowige nie deur sy of haar voorbeeld die goeie naam van die Christendom (en so ook die eer van God) deur die modder mag sleep nie. Christene lewe dus binne grense.

Toegegee, dit is so dat die Skrif vanuit 'n patriargale kultuur geskryf is, en dat die vrou dikwels as 'n ondergeskikte behandel word. Dit is egter nie al weergawes van die rol van die vrou in die Skrif nie. Die Skrif skets dikwels positiewe beelde van vroue in die destydse gemeenskappe. Dink aan die voorbeelde van Mirjam, Debora, Ester en die vrou van Spreuke 31. Daar was selfs vroue in Jesus se vriendekring (Luk 10:38-42). In Rom 16 lees ons ook van vroue wat as medewerkers van Paulus in die bediening was. Lukas vertel van Lidia wat 'n uitstekende sakevrou was (Hand 16:11-15).⁵²²

⁵²⁰ Malina Bruce J, **The New Testament World – Insights from Cultural Anthropology**, p 71, [Westminster/John Knox Press], Louisville Kentucky, 1993.

⁵²¹ Kistemaker Simon J, **1 Corinthians**, p 364-367, [Baker Books] Grand Rapids, 1996.

⁵²² De Vaux Roland, **Ancient Israel – Its Life and Institutions**, p 39-40, [Darton, Longman & Todd], London, 1976. In sommige kulture en tye kon vroue hoër sosiale posisies bekom. In Egipte was die vrou dikwels die hoof van die gesin. In Babilonië kon sy eiendom bekom, kontrakte teken en selfs regstappe teen persone aangaan. France RT, **From Romans to the Real World: Biblical Principles and Culture Change in Relation to Homosexuality and the Ministry of Women – “Romans and the People of God”**, p 234-253, [WB Eerdmans Publishing Co], Grand Rapids, 1999. Die

Petrus toon egter harmonie tussen die man en die vrou. Hoewel hy in 1 Pet 3:1 vir die vrou sê dat hulle aan hulle mans onderdanig moet wees, spreek hy in sterker terme die mans aan met:⁵²³

“Mans, julle moet verstandig met julle vrouens saamleef. Bewys eer aan hulle ... Dan sal julle kan bid sonder dat iets julle hinder” **1 Pet 3:7**

Dat die interpretasie dat die Nuwe Testament die plek van die vrou in die samelewing verlig, blyk dat Paulus elders tog daarop wys dat mans nie die vrou “se base” is nie:

“Wees uit eerbied vir Christus aan mekaar onderdanig ... Mans julle moet julle vrouens liefhê soos Christus die kerk liefgehad en sy lewe daarvoor afgelê het” **Ef 5:21,25.**

Dit is belangrik om te wys dat hier in Ef 5 dus `n duidelike verligting rakende die posisie van die vrou binne die Christelike Kerk is. Mans en vrou behoort selflose liefde teenoor mekaar te openbaar, soos Christus teenoor ons bewys het.⁵²⁴ `n Soortgelyke gedagte is onderliggend in 1 Kor 11 teks. Wanneer daar deur hom `n sogenaamde rangorde (God > Christus > man > vrou) gegee word, is die implikasie diens aan mekaar en nie patriargale

Skrif is dinamies besig om die vrou te “bevry” teenoor die “onderdrukkende patriargale” sisteem waarbinne die destydse vrou geleef het. Gal 3:28 stel duidelik dat daar nie meer teenoor vrou gediskrimineer mag word nie. Die Skrif kritiseer self sekere kulturele situasies waaruit dit vroeër geskryf is. In die geval van homoseksuele praktyke en verhoudings is die Skrif nie een keer met selfkritiek besig nie. Waar die kwessie van homoseksuele verhoudings `n morele kwessie is, hou die situasie van die vrou nie verband met moraliteit nie.

⁵²³ Webb William B, **Slaves, Women & Homosexuality**, p 106-108, [InterVarsity Press], Illinois. 2001.

⁵²⁴ Hendriksen William, **Ephesians**, p 243-244, 250-252, [The Banner of Truth Trust], London, 1972; Roberts JH, **Die Brief aan die Efesiërs**, p 162-163, [NG Kerk Uitgewers], Kaapstad, 1983.

diskriminasie nie.⁵²⁵ Hoewel God "oor" Christus is, is die Vader tog nie die meerderwaardige ("baas") teenoor Christus nie (Joh 10:30,38).⁵²⁶

Jesus se eie bediening toon ook 'n opheffing van die negatiewe diskriminerende optrede teenoor vroue. Hy kommunikeer met vroue en bedien selfs vroue wat normaalweg deur die antieke samelewing as "onrein" gesien is (Matt 15:21-28; Mark 7:24-30; Luk 8:40-56; Joh 4) .

Binne hierdie konteks kan daar tog nie beweer word dat die Nuwe Testament die onderdrukkende gebruike van die Ou Testament handhaaf nie. Daar is dus selfs in die Nuwe Testament 'n duidelike voorbeeld van verligting in die optrede teenoor vroue.⁵²⁷

Nog 'n analoë voorbeeld waarmee die hantering van die homoseksuele debat deur behoudende teoloë onder suspisie gebring word, is die vraag na die posisie van slawe in die Skrif.

1.8. Slawerny⁵²⁸

Probleemstelling: Die debat oor homoseksualiteit toon dieselfde tendense as sake soos slawerny. Slawerny word in beide die Ou- en die Nuwe

⁵²⁵ Kistemaker Simon J, **1 Corinthians**, p 364-367, [Baker Books] Grand Rapids, 1996.

⁵²⁶ Kistemaker Simon J, **1 Corinthians**, p 364-367, [Baker Books] Grand Rapids, 1996.

⁵²⁷ Webb William B, **Slaves, Women & Homosexuality**, p 76-81, [InterVarsity Press], Illinois. 2001. Daar is duidelike tekens van verligting in die Skrif ten opsigte van die kulture rondom Israel, sowel as tussen die Nuwe Testament en die Ou Testament. Slawe vroue het meer regte gehad (Eks 21:7-11), en 'n vrou mag nie fisies aangerand word nie. Verder kon vroue ook erf (Num 27:1-11; 36:1-13). Die Nuwe Testament bied aan vroue ook die geleentheid om te kan skei – nie net vir die mans nie (1 Kor 7). Vroue wat daarvan beskuldig is dat hulle in owerspel betrokke is, is regverdiger behandel. Daar was ook strengere wetgewing wat 'n verkrachter gestraf het.

⁵²⁸ Peterson Norman R, **Rediscovering Paul: Philemon and the Sociology of Paul's Narrative World**, [Fortress Press], Philadelphia, 1985; Peterson Norman R, **Philemon**, HBC, p 1245-1248, [Harper & Row], San Francisco, 1988.

Testamente as algemene gebruik gehandhaaf. Tog pas ons dit nie meer vandag toe nie.⁵²⁹

'n Slaaf was iemand wat aan 'n ander persoon behoort het en sonder regte was – soos enige ander vorm van eiendom. Iemand kon 'n slaaf word deur middel van geboorte, oorlogsbuit, ekonomiese transaksies waar die slaaf "gekoop" word en restitusie van skuld.⁵³⁰

Hoewel die Ou Testament die gebruik om slawe aan te hou, handhaaf, vind ons tog tekens dat die gebruik van slawerny nie 'n "absolute" onder die volk van God behoort te wees nie:

"Wanneer 'n mede-Israeliet, 'n Hebreër soos jy, 'n man of 'n vrou aan jou verkoop word, en hy werk ses jaar vir jou, moet jy hom in die sewende jaar vrylaat ... Gee hom 'n behoorlike deel van jou kleinvee, van die graan op jou dorsvloer en van jou parskuip ... Jy moet onthou jy was 'n self 'n slaaf in Egipte en die Here jou God het jou bevry" (Deut 15:12-15; vgl ook Eks 21:1-11).

"... Julle het onlangs egter tot bekering gekom en gedoen wat reg is in My oë deur julle volksgenote wat slawe was, vry te laat. Julle het selfs 'n ooreenkoms voor My aangegaan ..." (Jer 34:15, vgl ook Jer 34:8-9, 14).

⁵²⁹ Verslag van die Kommissie vir Leer en Aktuele Sake van die Nederduitse Gereformeerde Kerk Suid- en Wes-Kaap, **Pastoraat aan die Homoseksuele Persoon**, p 9, Ongepubliseer, 1999; Wink Walter, **Homosexuality and the Bible – Homosexuality and Christian Faith: Questions of Conscience for Churches**, p 33-39, [Fortress Press], Minneapolis, 1999. Wink argumenteer dat dit van die kerk korrek is om seksuele sake soos bloedskanie, verkragting, bestialiteit en owerspel as sonde te verwerp. Daar is egter ander vorme van seksuele "oortredings" waarvoor Christene vandag nie eenstemmigheid dat dit verkeerd is, het nie. Van hierdie sake is geboortebepערking, seks tydens menstruasie, selibaat, nudisme, selfbevredeiging, oortuiging dat semen en bloed onrein is, vroeë huwelike vir meisies en vele andere. Sulke onsekerhede onder Christene maak die deur oop dat homoseksuele verhoudings onder die laaste groep val en dus waarskynlik aanvaarbaar kan wees.

⁵³⁰ Douglas JD, Hillyer N, Brice FF, Guthrie D, Millard AR, Packer IJ, Wiseman DJ, **New Bible Dictionary**, p 1122, [Inter-Varsity Press], Leicester England, 1984.

Dit is belangrik om op te merk dat die Ou Testamentiese volk van God nie net volksgenote wat slawe was, moes vrylaat nie, maar ook aan hulle lewensvoorrade moes gee om hulle lewe weer van voor af te begin. Israel het nie 'n "slawe ekonomie" gehad nie. Deut 23:15-16 verbied verder dat slawe wat weggehardloop het, weer as slawe in diens geneem mag word. Die Levitikus teks leer weer dat die Jood nie as 'n slaaf gebruik mag word nie, maar eintlik as 'n werknemer (Lev 25:39-55). Die hele slawerny situasie was in Israel heelwat meer "verlig" as in die res van die destydse antieke samelewing.⁵³¹

Die Nuwe Testament toon 'n verdere verligting in lyn met die ligter gebruike onder die destydse Jode ten opsigte van slawerny. Nòg Jesus, nòg enige van sy dissipels of die latere apostels het slawe aangehou. Dit is anders as die destydse leiers in die Ou Testament, waar die aanhou van slawe 'n algemene praktyk was.⁵³² Jesus en Paulus gebruik wel in hul verhale en lering die analoog van slawe aangesien dit 'n goeie beeld was om die verhouding tussen gelowiges in God se koninkryk uit te beeld.⁵³³

In die kerk is daar nie teen slawe gediskrimineer nie. Hoewel hulle binne die destydse konteks deel gevorm het van die onderskeie huishoudings, is hulle sonder diskriminasie in die Kerk as broers en susters opgeneem. Dit is belangrik om uit te wys dat die vroeë Kerk wel die gedagte van die emansipasie van slawe begin ondersteun het⁵³⁴:

⁵³¹ Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual practice – Texts and hermeneutics**, p 444, [Abingdon Press] Nashville, 2001.

⁵³² Douglas JD, Hillyer N, Brice FF, Guthrie D, Millard AR, Packer IJ, Wiseman DJ, **New Bible Dictionary**, p 1125, [Inter-Varsity Press], Leicester England, 1984.

⁵³³ Douglas JD, Hillyer N, Brice FF, Guthrie D, Millard AR, Packer IJ, Wiseman DJ, **New Bible Dictionary**, p 1125, [Inter-Varsity Press], Leicester England, 1984.

⁵³⁴ Bartchy Scott S, **First Century Slavery and the Interpretation of 1 Cor 7:21**, [Scholar Press], Missoula Mont, 1973; Douglas JD, Hillyer N, Brice FF, Guthrie D, Millard AR, Packer IJ, Wiseman DJ, **New Bible Dictionary**, p 1125, [Inter-Varsity Press], Leicester England, 1984; Martrin Dale B, **Slavery as Salvation: The Metaphor of Slavery in Pauline Christianity**, [Yale University Press], New Haven, 1990

“As jy 'n slaaf was toe God jou geroep het, moet jy jou nie daarvoor kwel nie. Maar as jy die kans kry om vry te word, maak gerus daarvan gebruik” **1 Kor 7:21**.

Dit is in lyn met Paulus se siening dat alle gelowiges gelykes in Christus is en dat God geen onderskeid maak nie (Rom 2:11; Ef 5:9).⁵³⁵ Paulus handhaaf hierdie vorm van emansipasie vir die slawe wanneer hy Onesimus na Filemon terugstuur, maar dan nie as 'n slaaf nie, wel as “my kind (van die vry Paulus) en 'n “broer”.⁵³⁶

“Ek doen 'n beroep op jou in belang van my kind Onesimus. Hier in die gevangenis het ek sy geestelike vader geword ... nou nie langer net as 'n slaaf nie, maar meer as 'n slaaf: as 'n geliefde broer” Fil 10,16.

In beide 1 Kor 7:21 en Filemon kan afgelei word, dat dit Paulus se wens is dat Christene hulle slawe sal vrylaat.⁵³⁷

Waar die destydse samelewing slawe met minagting behandel het, leer Paulus dat die Christene slawe met waardigheid moet behandel.

“Eienaars, behandel julle slawe reg en billik in die wete dat julle ook onder iemand staan, onder die Here in die hemel” **Kol 4:1**.

“En eienaars, behandel julle slawe met dieselfde gesindheid. Hou op om hulle te dreig. Dink daaraan dat die Here in die hemel hulle Here en ook julle Here is, en Hy trek niemand voor nie” **Ef 6:9**.

⁵³⁵ Hodge Charles, **1 & 2 Corinthians**, p 124, [The Banner of Truth Trust], Edinburg, 1974.

⁵³⁶ Douglas JD, Hillyer N, Brice FF, Guthrie D, Millard AR, Packer IJ, Wiseman DJ, **New Bible Dictionary**, p 1125, [Inter-Varsity Press], Leicester England, 1984.

⁵³⁷ Dawes Gregory W, **But if you can gain your Freedom (1 Corinthians 7:17-24)**, P 681-697, CBQ 52, 1990; Harril J Albert, **Paul and Slavery: The Problem of 1 Corinthians 7:21**, p 5-28, [Biblical Research], 1994.

`n Billike vraag is dan waarom Paulus nie `n beroep op die Kerk gedoen het om slawerny geheel en al stop te sit nie. `n Moontlike antwoord is dat daar praktiese implikasies vir die Kerk in die destydse samelewing was. Indien hy `n beroep op die onmiddellike beëindiging van slawerny sou doen, sou die Christene as rebelle geëtiketteer word. Dit sou hulle openbare beeld skade aangedoen het en `n weerstand onder die heidene teen die Christendom veroorsaak het. `n Verdere rede hiervoor was dat hy die beeld van slawerny gebruik om die Christen se posisie voor God en Christus te illustreer (Ef 5 en Kol 4 – reeds vermeld).⁵³⁸

Hy gebruik die "stelsel" om alle Christene `n lewensles te leer: Net soos eienaars mooi na die slawe moet kyk, moet slawe respek aan hul eienaars bewys, want beide groepe is aan die Here onderdanig. Dit is daarom duidelik dat die apostel slawerny as `n verbygaande "orde" onder die Christene sien.⁵³⁹

Dat Paulus se bediening `n sterk karakter gehad het wat nie slawerny ondersteun het of bevorder het nie, word verder gemotiveer in die Deutero-Pauliniese geskrif van 1 Tim 1:8-10 (dieselfde gedeelte waarin hy homoseksuele praktyke veroordeel):

"... maar vir mense wat hulle nie aan die wet en orde steur nie, goddeloses en sondaars, mense sonder eerbied vir wat heilig en gewyd is, dié wat vader en moeder doodmaak, moordenaars, ontugtiges, mense wat homoseksualiteit beoefen, ontvoerders (**ajndrapodistai`**"), leuenaars ... " **1 Tim 1:8-10.**

Dit is die enigste plek in die Nuwe Testament waar die begrip **ajndrapodistai`** voorkom. Dit verwoord die gedagte van "om iemand aan

⁵³⁸ Douglas JD, Hillyer N, Brice FF, Guthrie D, Millard AR, Packer IJ, Wiseman DJ, **New Bible Dictionary**, p 1125, [Inter-Varsity Press], Leicester England, 1984.

⁵³⁹ Van Roon A, **De Brief van Paulus aan de Epheziërs**, p 149, [Uitgeverij GF Callenbach BV Nijkerk], Groningen, 1979.

die voet te gryp". Binne die destydse konteks het dit op "slawehandelaars" en dan spesifiek op iemand wat "mense steel / ontvoer" gedui. Slawerny gaan dus vir die skrywer om die oortreding van die agtste gebod. Dit beteken dus dat slawerny vir die Deutero-Pauliniese skrywer nie in ooreenstemming met die Nuwe Testamentiese interpretasie van die wet is nie.⁵⁴⁰

Daar is dus `n duidelike verligting in die wyse waarop die Skrif slawerny hanteer.⁵⁴¹ Dit impliseer `n verskil in die wyse waarop die Skrif slawerny teenoor homoseksuele verhoudings hanteer. Laasgenoemde word konsekwent sterk afgewys, terwyl die Skrif `n duidelike verligting handhaaf ten opsigte van die praktyke van slawerny sowel as slawe se lot.

`n Voorlaaste analoë voorbeeld wat ondersoek word, handel oor egskeiding.

1.11. Egskeiding

In `n volgende hoofstuk sal daar in groter detail na Jesus se hantering van egskeiding verwys word. Om daardie rede word die saak hier nie in diepte bespreek nie.

"Julle het gehoor dat daar gesê is: 'Jy mag nie egskeiding pleeg nie'. Maar Ek sê vir julle: Elkeen wat na `n vrou kyk en haar begeer, het reeds in sy hart met haar egskeiding gepleeg" **Matt 5:27-28.**

⁵⁴⁰ Hendriksen William, **1 & 2 Timoteus and Titus**, p69, [The Banner of Truth Trust], Edinburg, 1979.

⁵⁴¹ Webb William B, **Slaves, Women & Homosexuality**, p 74-76, [InterVarsity Press], Illinois. 2001. Slawe het billike werksure gehad en kon saam met eienaars aanbid. Hulle moes vrygelaat word en met vrylating moes hulle van lewensmiddele voorsien word. Daar was beperkinge in die fisiese straf wat aan hulle toegeken kon word. Slawe wat weggehardloop het moes billik hanteer word.

“Daar is gesê: ‘Elkeen wat van sy vrou skei, moet aan haar ‘n skeibrief gee’. Maar Ek sê vir julle: Elkeen wat van sy vrou skei behalwe oor owerspel, maak dat sy egbreuk pleeg, en iemand wat met ‘n geskeide vrou trou, pleeg ook egbreuk” **Matt 5:31-32.**

“Hulle vra Hom toe: ‘Waarom het Moses dan bepaal dat, as iemand sy vrou ‘n skeibrief gee, hy van haar kan skei?’ Hy antwoord hulle: ‘Dit is oor die hardheid van julle harte dat Moses julle toegelaat het om van julle vrouens te skei, maar dit was nie van die begin af so nie. Ek sê vir julle: Elkeen wat van sy vrou skei, behalwe oor owerspel, en met ‘n ander een trou, pleeg egbreuk” **Matt 19:7-9.**

“...As die ongelowige egter wil skei, laat hom skei. In sulke gevalle is die gelowige man of vrou nie gebind nie. God het julle geroep om in vrede te lewe ...” **1 Kor 7:15.**

Probleemstelling: Die Skrif verbied egskeding, maar dit word nie meer vandag toegepas nie. Daarom kan homoseksuele verhoudings toegepas word, al verbied die Skrif dit.

Jesus neem die spanning in die destydse samelewing ten opsigte van egskeding weg. Dit blyk dat daar in die destydse Joodse gemeenskap wel die gebruik of moontlikheid was om te skei. Hierdie gebruik kom uit Deut 24:1-4 en in Jer 3:8 is dit ingestel as motivering vir egskeding. Jesus neem sterk standpunt in téén die gebruik in die destydse samelewing se interpretasie van die wet van Moses. Volgens daardie tyd se interpretasie kon ‘n man van sy vrou skei indien hy enigiets by haar gevind het wat hom irriteer. By Jesus dui só ‘n gesindheid op die “hardheid van julle harte”. Dit pas nie by Sy volgelinge nie.⁵⁴²

⁵⁴² Hagner, Donald A., **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; MacArthur John, **Matthew 1-7**, [The Moody Bible Institute], Chicago, 1985. Schweizer Eduard, **The Good News according to Matthew**, p 122-126, [John Knox Press], London, 1975. Jesus se kritiek teen hierdie gebruik by die Jode is omdat sommige mans van vroue slegs seks simbole gemaak het. Verder is sulke optrede diskriminerend teenoor vroue en tas hul menswaardigheid aan.

Dit wil voorkom asof beide Paulus en Matteus Jesus se siening rakende egskeiding interpreteer asof daar wél in `n geringe mate verligting vir hierdie daad gekom het, naamlik in die geval van owerspel of om godsdienstige rede. In beginsel handaaf hulle egter Jesus se verswarende standpunt teen egskeiding (1 Kor 7:10-16).⁵⁴³

Dit is billik om aan te toon dat die Kerk deur die eeue heen egskeiding nie in `n positiewe lig beoordeel het nie. Selfs vandag, beoordeel die Kerk egskeiding nie as iets wat gewens is nie.

Die ooreenkoms binne `n Nuwe Testamentiese konteks is dat in beide homoseksuele verhoudings en egskeiding, daar vergifnis bestaan in die geval van berou. Egskeiding is egter nie `n voorbeeld wat gehandhaaf kan word nie. Die rede daarvoor is:

- † dat soos in die geval van homoseksuele verhoudings, die Kerk in die algemeen nie positief oor egskeidings is nie.
- † die Nuwe Testament wél in geringe mate daarvoor ruimte laat (slegs tov owerspel en om godsdienstige redes), maar in wese die Ou Testamentiese voorskrifte verswaar.
- † dit nooit ruimte laat vir homoseksuele huwelike of verhoudings nie.
- † dat praktyke in die samelewing tog nooit Skrifbeginsels rakende moraliteit kan ophef nie. In hierdie gevalle kan nòg die gebruik van egskeiding onder gelowiges, nòg die gebruik onder sommige gelowiges om langtermyn homoseksuele verhoudings te hê, die standpunte van die Skrif ophef nie. Dit sou eerder korrek wees dat

⁵⁴³ Gromacki Robert G, **Called to be Saints – An Exposition of 1 Corinthians**, p 90-91, [Baker Book House], Grand Rapids, 1977; MacArthur John, **1 Corinthians**, 164-165, [The Moody Bible Institute], Chicago, 1984. Paulus beroep sy standpunt "op die Here". Dit is daarom `n duidelike boodskap dat Christene nie mag skei nie.

die kerk terugkeer na die morele standpunt van die Skrif, as om die siening van die samelewing te volg.⁵⁴⁴

'n Laaste argument wat deur voorstanders van homoseksuele verhoudings en -huwelike gebruik word, is dat die Skrif nie baie na homoseksuele praktyke verwys nie.

1.12. Daar is nie baie tekste wat oor homoseksuele praktyke praat nie.

Bogenoemde argument is gewild onder voorstanders van homoseksuele verhoudings en -huwelike. Die vraag is of dit inderdaad 'n sterk argument is. Deur hierdie argument te gebruik, word die persepsie geskep dat die tekste wat homoseksuele verhoudings verbied geïgnoreer kan word.

Die argument moet in die eerste plek in terme van die Skrif se siening van seksualiteit in die algemeen beoordeel word. Soos later in hierdie studie aangetoon sal word, handhaaf die Skrif van begin tot einde konsekwent slegs een vorm van seksuele verhoudings: heteroseksuele verhoudings. Die tekste in die Skrif wat oor homoseksuele verhoudings of -praktyke handel is verder ook glad nie so min nie - dit is Gen 9:20-27; 19:4-11; Rig 19:22-25; Lev 18:22; 20:13; Eseg 16:50 (moontlik ook Eseg 18:12 en 33:26 - dit sal later beredeneer word); Rom 1:26-27; 1 Kor 6:9; 1 Tim 1:10 en waarskynlik ook Jud 7 sowel as 2 Pet 2:7.⁵⁴⁵

⁵⁴⁴ Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament – A Contemporary Introduction to New Testament Ethics**, p 366-376, [Harper], San Fransico, 1996.

⁵⁴⁵ Dearman J Andrew, **Marriage in the Old Testament – Biblical Ethics and Homosexuality**, p 53-67, [Oxford University Press], New York, 1988. Evalueer die voorkoms van die homoseksuele tekste in terme van die feit dat die Skrif nêrens pertinent die opdrag om kinders te doop gee nie, en tog is die kinderdoop een van die sakramente van die meeste kerke in die wêreld. Die Skrif self gebruik nooit die begrip sakrament nie, en feitlik alle kerke het 'n sakramente teologie. Daar is verder ook bittermin tekste wat oor die leer van die Uitverkiesing of die leer van die Verwerping handel, en tog is ook dit een van die leerstukke van baie kerke.

`n Verdere probleem met die “tekste-argument” is dat frekwensie met inhoud en belangrikheid verwar word.⁵⁴⁶ Daar is minder tekste in die Skrif wat bloedskunde of bestialiteit verbied, en tog word hierdie seksuele praktyke vandag deur Christene én nie-christene verwerp. Die Skrif is dikwels `n *ad hoc* geskrif. Dit beteken dat die skrywers daardie “sake” waarmee hulle gekonfronteer is, aangespreek het. Indien sekere sake dus minder onder die gelowiges (volk van God) voorgekom het, is daar minder daarvoor geskryf. Indien homoseksuele verhoudings daarom `n algemene voorkoms onder die mense van God was, sou die Skrif baie meer daarvoor gesê het.⁵⁴⁷ As die argument dat die Skrif feitlik niks oor homoseksuele verhoudings sê nie, gehandhaaf kan word (en ek glo dat dit nie kan nie), bevestig dit juis die verbod op sulke verhoudings. Dit dui op `n universele verwerping van sulke verhoudings. Só `n argument doen dan juis die teenoorgestelde as wat voorstanders van homoseksuele verhoudings wil hê dit moet doen.

Daar is verder nie een geloofsheld in die Skrif wat in homoseksuele verhoudings betrokke was nie (vgl Noag, Abram, Isak, Jakob, Moses, Dawid,

⁵⁴⁶ Daarom is die argument dat die oorspronklike bedoeling van die outeur nie vasgestel kan word nie (soos voorstanders van die postmoderne hermeneutiek sowel as voorstanders van homoseksuele verhoudings en -huwelike doen), so gevaarlik. Die vraag wat gevra behoort te word, is hoe belangrik was die betrokke Skrifgedeeltes vir die Skrywer – ook in terme van die moraliteit wat hy onder God se mense wou vestig. Indien die oorspronklike bedoeling van die outeur en die belangrikheid van die boodskap wat hy wou oordra nie vasgestel kan word nie, beteken dit dat die Bybelleser in die teks kan inlees soos hy/sy dit graag wil verstaan. Op die ou einde word dit niks minder as `n “gesofistikeerde vorm van allegoriese Skrif uitlegkunde” nie. Juis dit wat voorstanders van homoseksuele verhoudings voorgee hulle nie doen nie.

⁵⁴⁷ Balz Horst, **Biblische Aussagen zur Homosexualität**, p 64, [ZEE 31], 1987; Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament – A Contemporary Introduction to New Testament Ethics**, p 381, [Harper], San Fransico, 1996. Dit is vreemd om op grond van die “getalle voorkoms van tekste” aan ‘n saak morele of etiese gesag te gee, of nie. Om so met die Skrif te werk ontken juis die sosio-historiese karakter van die Skrif. Dit beteken dat die Skrif bloot `n sistematiese boek word wat geen verband hou met die probleme en vraagstukke van die mense waartydens die onderskeie Bybelgedeeltes geskryf is nie. Die Skrif is dus `n Boek wat in die lug rond dryf met geen appél nie.

Petrus en vele meer). Nie een van hulle het 'n homoseksuele verhouding van "liefde en trou" gehad nie. Selfs wanneer die geloofshelde seksuele mistappe begaan het, was dit heteroseksueel van aard. Wanneer daar voorskrifte in verband met seksuele verhoudings en huwelike gegee word, is dit konsekwent binne die heteroseksuele konteks.⁵⁴⁸ Dit is daarom logies en duidelik dat die tekste argument 'n swak argument is en nié gehandhaaf kan word nie.

Op hierdie stadium gee ek 'n skematiese samevatting van die onderskeie analoë voorbeelde kragtens die hermeneutiek van suspisie en vergelyk dit met die resultate van die krities-realistiese hermeneutiek, die hermeneutiek van analogie en die Verligtings-bewegingshermeneutiek.

1.9. Skematiese voorstelling van die analoë voorbeelde wat die Skrif onder verdenking plaas

Hermeneutiek				
Suspisie of Verdenking	Krities-realistiese	Analogie	Verligtings-beweging	Voorbeeld gehandhaaf / Verwerp
Wêreldbeeld	Lyk vandag anders, maar handel nie oor moraliteit nie.	God het geskep.	Skrif gee nie een skeppingsweergawe nie, maar vele.	Verwerp.
Ewolusie	Lyk vandag anders, maar handel nie oor moraliteit nie	God het geskep.		Verwerp.
Gemeenskap met menstruerende vrou		Leef gesond. Respekteer die privaatheid van die mens. Handhaaf die menswaardigheid	Jesus maak fisiese kontak met menstruerende en "onrein" vrou. Verligting ten opsigte van	Verwerp.

⁵⁴⁸ Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual Practice – Text and Hermeneutics**, P 438, [Abingdon Press], Nashville, 2001.

		van vroue.	destydse samelewing	
Kleredrag		Bly weg van afgode af. Bly weg van homoseksuele praktyke af.		Verwerp.
Eetgewoontes		Leef afgesonder vir God. 'n Praktiese beperking op die vryheid van die Christen ter wille van die swakkere gelowiges. Handhaaf die eenheid van die Kerk.	Wat vir God besonders is, mag mense nie minag nie.	Verwerp.
Inklusiwiteit van Kerk		Almal wat in Jesus glo is welkom in die kerk. Handel oor geloof, nie oor bevestiging van immorele gedrag nie.	Nuwe Testament beweeg in lyn met die bevryding van die Ou Testament om heidene wat "glo" in God se volk op te neem.	Verwerp.
Vra van Rente		Handhaaf ook finansiële verantwoordelikheid. Verwerp materialisme en gierigheid. Daar is ander dinge wat belangriker as besittings is. Moenie mense uitbuit nie	Jesus bied in sy gelykenisse verligting ten opsigte van die Ou Testamentiese gebruike.	Verwerp.
Geweld			Jesus hef hierdie lewensfilosofie in sy geheel op.	Verwerp.
Doodstraf		Ou Testament laat		Verwerp

		<p>alle moordenaars nie met die dood gestraf word nie (Kain en nie-opsetlike moorde). Die boodskap is daarom dat moordenaars ook met menswaardigheid behandel moet word. Staat moet die burgers teen wreedaards beskerm. Moord bly verkeerd.</p>		<p><i>Daar is nie vandag eenstemmigheid onder gelowiges oor die doodstraf nie.</i></p>
Vrou		<p>Beperking van vryheid ter wille van die goeie naam van God en sy familie. Moenie deur kleredrag mense verlei nie (moenie seksueel losbandig leef nie).</p>	<p>Vroue mag wél in eredienste lering gee. Mans en vroue is aan mekaar onderdanig – dus 'n duidelike verligting ten opsigte van die destydse kultuur</p>	<p>Verwerp.</p>
Slawerny			<p>'n Duidelike verligting binne beide die Ou Testament en die Nuwe Testament ten opsigte van destydse kulture. Nuwe Testament impliseer selfs die emansipasie van die slaaf.</p>	<p>Verwerp.</p>
Egskeiding	<p>Kan wel plaasvind in die geval van</p>	<p>God het die huwelik ingestel as 'n</p>	<p>Geen verligtingsmotief</p>	<p>Verwerp</p>

	owerspel en om godsdienstige redes. Dit bly egter ongewens.	skeppingsordening.	nie, maar wel 'n verswarende motief. Samelewing is nie die norm vir wat met die huwelik mag gebeur nie.	
--	---	--------------------	---	--

Noudat aangetoon is dat die hermeneutiek van suspisie nie reg doen aan die debat nie, wil ek op 'n voorbeeld wys wat na my mening wel 'n relevante analoë voorbeeld kan wees.

2. 'n Beter analoog: Bloedskande?

Anders as bogenoemde analoë voorbeelde kan die gebruik van bloedskande as 'n seksuele gebruik waarskynlik eerder gebruik word.⁵⁴⁹ Daar is basies twee redes hiervoor:

- † Dit is alreeds uitgewys dat die antieke filosowe [Aristoteles: Nicomachanaen Ethics 1148b; Xenophon : Constitution of the Lacedaimonians 2.13] en buite Bybelse Joodse skrywers [Josefus : The works of Josephus] dikwels in verwysings na homoseksuele verhoudings, ook na bloedskande verwys.
- † In Lev 18 en 20, sowel as in 1 Kor 6 vind die verwysing na homoseksuele verhoudings òòk in die konteks van bloedskande plaas.

Daar is heelwat ander seksuele verhoudings in Levitikus 18 wat naas homoseksuele intimiteit, ook afgewys word. Sulke seksuele verhoudings is prostitusie, owerspel, bestialiteit, pedofilie en bloedskande. Soos met

⁵⁴⁹ Botha PH, **Die Sinode & Homoseksualiteit – 'n Kritiese Evaluering van die Homoseksualiteitsdebat in die NGK in Suid-Afrika**, p 211-212, [Khanya Press], Kranskop, 2005; Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual Practice – Text and Hermeneutics**, p 471-483, [Abingdon Press], Nashville, 2001

homoseksuele intimiteit, gaan prostitusie, owerspel en bloedskande oor seksuele verhoudings waarby wedersydse toestemming betrokke is.

Beide homoseksuele- en bloedskandelike intimiteit het die volgende ooreenkomste:⁵⁵⁰

- † Die skrywers van die Bybel verwerp beide in ewe sterk taal. Seksuele omgang met persone van dieselfde geslag was in wese ernstiger beoordeel as bloedskande.
- † Beide kan met wedersydse toestemming, volwasse toestemming en in 'n langtermyn verhouding plaasvind.
- † Verwerp omdat dit deels die veronderstelling het dat die mense wat hierby betrokke is, redelike ooreenstemming met mekaar het. Waar homoseksuele omgang seks is tussen twee persone wat fisies totaal onaanpasbaar (dieselfde geslag) is, is bloedskandelike verhoudings seksuele omgang tussen mense wat wél fisies aanpasbaar is, maar van dieselfde familie.
- † By beide vorme van seksuele omgang is daar wél van verhoogde psigososiale probleme sprake.

Daar kan natuurlik heelwat besware teen bloedskande as 'n analoog ten opsigte van homoseksuele verhoudings ingebring word. Die vraag is egter of die volgende ook geargumenteer sou word:⁵⁵¹

- † Iemand kan nie moreel verantwoordelik gehou word vir sy/haar betrokkenheid by bloedskandelike verhoudings nie.
- † Om 'n sterk standpunt teen bloedskande in te neem, is om 'n streep deur die dubbele liefdesgebod te trek, God se genade in Christus te ignoreer en dui op onverdraagsaamheid.

⁵⁵⁰ Via Dan O & Gagnon Robert AJ, **Homosexuality and the Bible**, p 48, [Fortress Press] Minneapolis, 2003.

⁵⁵¹ Via Dan O & Gagnon Robert AJ, **Homosexuality and the Bible**, p 49-50, [Fortress Press] Minneapolis, 2003.

- † Die gedeeltes in die Skrif waarin bloedskandelike verhoudings verwerp word, moet as uitgediende reinheidswette hanteer word. Dit dui eerder op bloedskandelike verhoudings van pervesiteit en kultiese praktyke.
- † Die doodstraf (soos deur van die Levitikus skrywer gegee) op bloedskandelike verhoudings, is rede genoeg om daardie gedeeltes nie meer vandag van toepassing te maak nie.
- † Aangesien Jesus nie `n duidelike standpunt teen bloedskandelingeneem het nie, is bloedskandelike verhoudings vandag aanvaarbaar.
- † Indien persone wat in `n bloedskandelike verhouding betrokke is, mekaar werklik lief het, het dit niks met die Kerk te doen nie.
- † Weerstand teen bloedskandelike verhoudings, maak ons "bloedskandfobies" (`n verwysing na homofobies).

In hierdie studie is tot dusver al aangedui dat soortgelyke argumente (net op homoseksuele verhoudings van toepassing) gebruik word om homoseksuele verhoudings en –huwelike te regverdig.

Op die stadium behoort die hoofstuk in evaluering geneem te word.

3. `n Beoordeling

`n Ernstige beswaar teen die hermeneutiek van suspisie (soos in hierdie debat gebruik word), is dat dit slegs na aspekte voor die teks kyk, en nie na die boodskap of beginsels in die teks nie. Deur dit te doen, word die geloofwaardigheid van die outeur én die se "waarheidsbegrip" onder suspisie gebring. Soos in die vorige hoofstuk uitgewys, loop dit hand-aan-hand met die post-moderne hermeneutiek omdat die bestaan en vasstelling van die

waarheid soos in die teks gegee, onder verdenking gebring word.⁵⁵² Dit is met ander woorde dan logies dat Skrifgedeeltes wat geen “betekenis” het nie, nie meer as die bron van kennis vir ’n bepaalde saak gebruik kan word nie⁵⁵³ (soos dat die skeppingsverhaal nie praat van ’n skeppingsorde van geslagtelikheid nie; dat die Levitikus en Deuteronomium uitsprake slegs gaan oor onreinheid – wat vandag nie meer bestaan nie – en kultiese homoseksualiteit én dat Paulus slegs verwys na afgodery, perversiteit en pederastie. Vir hom was homoseksualiteit soos ons dit vandag ken onbekend).

Om sò met die Skrif om te gaan, is gevaarlik, want dan kan die Skrif geen geloofsboek wat ons lewe in **norme, waardes** of **moraliteit** wil orden, wees nie. Dit verkrag ons menswees en die wese van wat ons glo (ons konstitusie). Op hierdie manier word die meeste van wat ons weet en glo soos deur die “getuienisse” van die Bybelskrywers aan ons oorgedra, geëlimineer. Die kennis van die Bybelskrywers soos in hul getuienisse aan ons oorgedra, gaan daarom heeltemal verlore. Op die ou einde kan ons nie méér as hulle vir ons spesifieke situasie sê nie, maar inderdaad minder (want ons het geen getuienis meer om op te staan nie - JP). Indien daar geen geloofwaardigheid in die getuienis van die Skrifskrywers meer is nie, word ’n streep deur ons hele geloofsoortuigings en –lewe getrek. Daarom aanvaar ons in geloof dat die hele Bybel (Ou- en Nuwe Testamente) die gesamentlike getuienis van God se gemeenskap oor sy selfopenbaring (ook in etiek, moraliteit, norme en waardes) aan sy mense is.⁵⁵⁴ Om daardie rede kan ons die teks nie ignoreer nie én kan ons nie nét die teks oppervlakkig lees nie (soos in hierdie hoofstuk aangetoon is, pro-gay teoloë wel doen), maar moet

⁵⁵² Vanhoozer Kevin J, **Is there a meaning in this text?** P 290, [Apollos - Intervarsitypress], Leicester, England, 1998.

⁵⁵³ Vanhoozer Kevin J, **Is there a meaning in this text?** P 191, [Apollos - Intervarsitypress], Leicester, England, 1998.

⁵⁵⁴ Vanhoozer Kevin J, **Is there a meaning in this text?** P 192, [Apollos - Intervarsitypress], Leicester, England, 1998.

ons in die teks gaan soek na die **waardes, norme** en **moraliteit** wat God se mense deur Sy selfopenbaring in geloof aan ons wil oordra.

In hierdie hoofstuk is aangetoon hoedat die hermeneutiek van suspisie nie nét die algemene geloofswaarhede (soos in hierdie hoofstuk uitgewys) in gedrang bring nie, maar ook dat dit in wese sekere tekste op die kantlyn plaas sodat `n eie vooropgestelde standpunt daardeur gedien kan word. Daarteenoor is aangetoon dat wie met `n krities-realistiese hermeneutiek, die hermeneutiek van analogie en die Verligtings-bewegingshermeneutiek werk, nog steeds relevante antwoorde vir die mens van vandag kry. Om daardie redes kan die getuienis van die hele Skrif rakende seksualiteit in die breë, en homoseksualiteit in die engere sin, wél ondersoek word.

In die volgende hoofstuk sal die Skriftuurlike getuienis rakende seksualiteit bestudeer word.